

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD ANUL 54. No. 238.
1939. október 19., csütörtök

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradl Közölny. Inreg. în Reg. Publ. Periódice snb No. 10/1-1938. Trh. Arad

A stockholmi találkozó

Négy államfő találkozott a mai napon Stockholmban, négy gondoktól terhes fej hajolt össze a tanácskozó asztal fölött, hogy Svédország, Norvégia, Dánia királyai és Finnország köztársasági elnöke együttesen vessenek számot a veszedelmekkel, amelyek gombamódra szaporodnak el az Óvilágban. Valamikor, nem is régen, ha a háború veszélyéről beszélgettek azok, akik már huszegynéhány éve érzik a vihar közeledtét, így sóhajtottak fel az emberek: „Milyen jó lenne valahol az északi országokban élni, távol az európai politika surlódási felületeitől...” Ma pedig azért kell ezeknek az irigvelt országok államfőinek összeülniök, hogy megbeszéljék: mit tegyenek most, hogy országaik részben közvetlenül, részben pedig közvetve maguk is surlódási felületté váltak. A háború áradata sodrába kapta Észak-Európa sokaktól irigvelt és sok tekintetben valóban irigylésre méltó államait és a művelt világnak ez az állandó fejlődésben lévő sarka megismerte a háborútól való félelem izalmait, a hadikészültség állapotát és a városok kiürítésének izalmait.

Miről tanácskoznak ezen a rendkívüli körülmények között összeült értekezleten? A lengyel példa után vajon valóban fegyveres erejének latvetésével, gazdasági jólétének feláldozásával, lakosságának megtizedelésével kíván szembeszállni ez a négy, népességre csekély állam a hatalmas szomszéd kívánságaival? Merve elzárkózás esetén, vajon Moszkva alkalmazza majd ugyanazokat az eszközöket, amelyeket éveken keresztül eszmetesítő hadjárata során a legélesebben elítélt? Nehéz lenne ezekre a kérdésekre válaszolni, de ha egyáltalában lehetséges még jóslatokba bocsátkozni az európai politika nagy meglepetései után, jeltételezhető, hogy itt, ezen a részén a háborúban vonagló Európának, Stockholm után, bizonyos kiegészítés következik.

Mindenesetre figyelemre méltó azonban, hogy a kis országok erőszétforgácsolódásának eme korszakában, amikor annyi példa volt arra, hogy a gyengék behódolása felett közönyösen térnek napirendre a pillanatnyilag közvetlenül nem érdekelt, négy ország váll-váll mellett néz szembe az eseményekkel. Négy ország felismerte az érdekközösséget, tudomásul vette, hogy nem közbűbös számára az, ami a szomszédban történik, még akkor sem, ha ez a történelmi látszólag meg is áll a közöttük időszerűen érdekelt állam határainál. Már-már úgy látszott, hogy általánosan követett gyakorlatként válik Európában a hatalmas országok érdekeinek minden fennakadást legvívó érvényesítése. Úgy látszott, hogy ha a hatalmasok közül valamelyik számára többé-kevésbé létérdek, az utbaeső kisországnak, vagy kis országoknak magukra hagyottan, akarva, nem akarva, teljesíteniük kell a rájuk kirótt feladatot, hogy szolgálgják a kellően hangsúlyozott, magasabbnak nevezett érdekeket. Szinte kortünetté vált ez. Úgy tűnt, hogy a huszadik század harmincas éveire egyébre sem alkalmasak, mint a darwini fejlődéstörvény igazolására. Arra, hogy azt bizonyítsák: nincs más erő, mint a karmokat és agyarakat pótló hadifelhőkészültség megnyilvánulása.

Ugy a századiorduló idején és még azután is, vagy egy évtizedig már-már hinni kezdték az emberek, hogy a harc a természetben bizonyos mértékben átértékelődött. Az öklön, izomerőn, fizikai hatalmon kívül az értelem — az ember fejlődésének ez az elhanyagolhatatlan eleme — is szerephez jutott az érvényesülésért folyó küzdelemben. Sőt, már olyanok is voltak, akik tulzásba való lendülést emlegettek, akik tulfinomulástól féltették a társadalmat. Az 1914-ben kezdődött világháború után ismét érvényesült ez a fejlődési irány. Azután megtorpant s egyre hatalmasabban

Európában most már végleg a fegyvereket illeti a szó

Növekvő hevességgel tombol minden vonatkozásban a háború — Osszeült Stockholmban a Skandináv-államok négyhatalmi értekezlete — A nehézségek ellenére sem hidegedett el Moszkva és Ankara viszonya — XII. Pius pápa a keresztény Európát fenyegető mérhetetlen veszélyekről

„Isten teremtményeinek gondolkodására és művére sötét árnyék vetődik...”

Castelgandolfoból jelentik: XII-ik Pius pápa ma bemutatkozó kihallgatáson fogadta Litvánia új meghatalmazott miniszterét, aki Öszentségének átvijította megbízólevelét. Ez alkalommal a Szentatva beszédet mondott és többek között a következőket jelentette ki:

— Mint az egyház feje, hivatása kötelezettségeinek tudatában nem fogjuk megengedni, hogy a lelkek megmentésére irányuló törekvésünk időleges ellentéteket képezzen az államok között. De ezen hivatásunk nem engedi, hogy szemet hunyjunk azelőtt, hogy új és mérhetetlen veszélyek forognak fönt és a keresztény Európát napról-napra fenyegetőbb bajok rendítik meg és Isten teremtményeinek gondolkodására és művére közel sötét árnyak vetődnek. Ilyen veszélyek között inkább mint a történelem bármely szakában, a kulturának és a keresztény hagyománynak megvédelése összefügg Európa jövőjével és a földrész minden nagy és kis népének boldogulásával. (Rador.)

Londonból jelentik: A Times írja, hogy XII. Pius pápa elkészült első enciklikájával, amit a bolsevizmus és az új pogányság elleni küzdelem érdekében írt.

Az északi államfők értekezlete

Megerkeztek Stockholmba a tanácskozás résztvevői

Stockholm. KALLIO finn államelnök szerda délelőtt 9 órakor különrepülőgépen Helsinkiből. Erko finn külügyminiszter társaságában megerkezett Stockholmba üdvözlésére megjelent a repülőtéren GUSZTÁV ADOLF svéd trónörökös, a svéd kormány tagjai és a főváros küldöttsége. Nem sokkal később befutott a stockholmi pályaudvarra az a különvonat, amely a norvég és a dán királyt hozta. Mindketten külügyminiszterük kíséretében érkeztek a svéd fővárosba és fogadtatásuk nagy ünnepélyességgel történt meg. Jelen volt a pályaudvaron GUSZTÁV svéd király, a trónörökös és a svéd kormány tagjai.

Stockholm. A svéd sajtó nagy érdeklődéssel kíséri az értekezlet eseményeit. A lapok emlékeztetnek arra, hogy 1914-ben a malmói hármaski-

rályi összejövetelen ugyanazok a királyok képviselték az északi államokat, akik ma találkoztak. Meleg hangon üdvözlük a lapok a finn államelnököt is. A stockholmi Tidingen megjegyzi, hogy

az az egyöntetűség és megaláztatás amellyel Gusztáv király megüdvözölését fogadták, bizonyítja a legjobban, hogy a kellő pillanatban jött ez a kezdeményezés.

A béke ügye természetesen mindig közel állt az északi népek szívéhez, mindenekelőtt a saját népeiknek békéje, ami elsősorban rájuk tartozik.

Sandler svéd külügyminiszter a királyok találkozásával kapcsolatban annak a megaláztatásnak adott kifejezést, hogy az értekezleten résztvevő államfők továbbra is politikai szempont-

érvényesült ismét az öklön, amelynek jegyében a „nagy halak megették a kis halakat.”

A történelemé a feladat, hogy megbírálja: mennyiben jogosultak azok a fájdalmas műveletek, amelyek a legkülönbözőbb elnevezések alatt juttatták érvényre Európában a hatalmasok akaratát és követelményeit. Kétségtelen, hogy minden ilyen törekvésnek meg van a maga történelmi oka, mert tévedés lenne azt hinni, hogy emberek, vagy embercsoportok agyalják ki, az országok által követett politikai irányelveket. Moszkva nem pusztán hatalomvágyból lépett fel követelésekkel a balti országokkal szemben és nem „művészet a művészetért” alapon támaszt igényeket Finnország irányában sem. A tanácsállamok kormányai bizonyos örökséget kapott, egy világhíri birodalom ezernyi létező maradt azonos annak ellenére, hogy már nem a cárok kormányai irányítják az ügyeket a Kremből. Oroszország meglevőkre törő külpolitikája nem hódító politika volt, ha a belső nehézségekkel küzdő államrend gyakran használta is fel belső feszültségelvezetőnek, különleges eszközként.

Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a hatalmasok érdekei korlátlanul érvényesülhetnek, a kicsinyek legázolásának árán is. Az utóbbi évek talán megfelelő tanulsággal szolgálnak majd a kisállamoknak arra — nemcsak Európa északján, de mindenütt, ahol az erők ugynevezett életterében ilyen különálló ország-szigetek állnak — hogy össze kell fogniök, fel kell számolniök, ha kell áldozatok árán is az egymás közötti ellentéteket. Mert ismét létező politikai tényezővé kell tenni, hogy ha a hatalmasoknak szükségük van a kicsinyekre, azért árat kell fizetniök. Ha használni akarják azt, ami a másoké, továbbá ezt úgy, hogy a felhasznált nemzetek és népek ebből hasznot lássanak. Szabad emberekként léniük érdeküközösségre azokkal, akiknek munkájára, területeire, gazdagságára szükségük van életterük kihasználása céljából.

Ebben a megvilágításban nyer különös jelentőséget a stockholmi államfő-találkozó. Így válik jelképpé, aminek felkínálkozó meglátásától ma már Európa egyetlen kis országa sem zárkozhatik el. (b. k.)

ségiük és semlegességük fenntartása mellett nyilatkoznak. Az északi államoknak ez a magatartása tradicionális alapon nyugszik. Az északi államok szilárdan el vannak határozva, hogy sorsukat nem kapcsolják idegen hatalmak érdekeihez és semmi sem kétfelédhető abban, hogy haránt viszonyt kívánnak fenntartani valamennyi országgal.

Az értekezlet első teljes ülése

Stockholm. Az északi államok miniszterei szerda délelőtt 11 órakor teljes ülést tartottak, amelyet a külügyminiszterek délután is folytattak. Gusztáv svéd király, a királyi palotában ebéden látta vendégül a dán, a norvég királyokat és a finn köztársasági elnököt. Ugyanakkor Sandler svéd külügyminiszter vendégül látta a svéd fővárosban tartózkodó külügyminisztereket. Ezen az ebéden részt vettek a helsinki, kopenhágai és oslói svéd követek, valamint a svéd politikai pártok vezetői is.

Moszkva sürgetése miatt visszautazik Helsinkibe a finn köztársasági elnök

Rigából jelentik: Jóváhagyott körökben úgy tudják, hogy Kaarlo Fin köztársasági elnök még az est folyamán, amikor az értekezlet magatartásával teljesen tisztában lesz, visszautazik Helsinkibe, hogy személyesen adjon utasításokat a Moszkvába utazó finn küldöttség vezetőjének a követendő állásfoglalásról. Orosz részről élénken sürgetik a finn-szovjet tárgyalások mielőbbi folytatását.

Az orosz—finn tárgyalások

Helsinki. A finn kormány tegnap minisztertanácsot tartott, amelyen megtárgyalták a szovjet—finn megbeszélésekkel szemben elfoglalt finn álláspontot. Kaarlo Fin államelnök és Erko külügyminiszter ma reggel elutaztak Stockholmba, az északi országok államfőinek találkozására. Párisban a finn megbízott hétfőn tér vissza Moszkvába a félbeszakadt finn-szovjet tárgyalások folytatására.

Helsinkiben a jövő hétre várják a finn-orosz megállapodás aláírását

Helsinki. Kormánykörökben rámutatnak arra, hogy a helyzet komoly, de jóakarattal megállapodásra lehet jutni. Megelégedéssel állapítják meg, hogy a moszkvai kormány nem sürgeti a tárgyalások lebonyolítását. Számítanak arra, hogy amennyiben nem válik szükségessé a tárgyalások újabb megzakadása, a jövő héten aláírják a megállapodást.

Kalinin, a Szovjetunio elnöke egyébként válaszul Rooseveltnek hozzá intézett felhívására és válaszában megerősíti, hogy a finn-orosz tárgyalások a finn függetlenség elismerésének alapján folynak. Kalinin válasza után Roosevelt közölte üzenete szövegét, amely többek között kijelenti, hogy az Egyesült-Államok nem vesznek ugyan részt a mostani európai viszályban, de Finnország érdekében kérelemmel fordul a Szovjetuniohoz, mert az Egyesült-Államok nagy rokonszenvvel viseltetik Finnországhoz. Roosevelt emlékében élénken élnek a Kalinnal együtt néhány évvel ezelőtt kifejtett erőfeszítések, amelyek az Oroszországgal való baráti kapcsolatok felvételére vezettek. Roosevelt kifejezte azt a reményét, hogy a Szovjetunio megérti üzenete szellemét.

A Szovjet tisztelőben akarja tartani Finnország semlegességét és területi épségét

Róma. Az olasz lapok hollandiai értesülései szerint

a stockholmi konferencia résztvevői közös felhívásban fordulnak Olaszországhoz és az Egyesült-Államokhoz, hogy váljanak közvetítő szerepet az orosz—finn vitában.

Egyébként Helsinkiben és Washingtonban jó benyomást váltott ki Kalinin levele, amelyet Roosevelt elnökhöz intézett és amelyben hangsúlyozta, hogy

a Szovjet tisztelőben kívánja tartani Finnország semlegességét és területi épségét.

Stockholm. Argentina köztársasági elnöke a Skandináv államok értekezlete alkalmából táviratot intézett Gusztáv svéd királyhoz. Az argentin köztársasági elnök hangoztatja, hogy az argentin kormány és nép, tekintettel a jelenlegi európai eseményekre, élénk érdeklődéssel kíséri az északi államok értekezletét.

Litvánia növeli kereskedelmi forgalmát Oroszországgal

Kaunas. A litván csapatok utban vannak Vilna felé. A kaunasi lengyel követ elutazott Rigába, ahonnan Stockholmba folytatja útját, hogy kormánya további utasításait megvárja. Ugyancsak Kaunasból jelentik, hogy egy litván megbízott és az orosz külkereskedelmi népbiztos egyezményt irtak alá, amely szerint Litvánia növeli oroszországi importjának forgalmát. Litvánia az egyezmény szerint kőolajat, kőszenet, vasat, sőt mezőgazdasági termékeket vesz Oroszországtól.

II.

Miért szünetelnek a szovjet-török tárgyalások?

Páris. Saracsoglu török külügyminiszter moszkvai tárgyalásainak megszakadásáról elmentmondó jelentések érkeztek a francia fővárosba. Bizonyos — írja a Petit Journal, — hogy a török—szovjet tárgyalások még sokáig el fognak húzódni. A francia sajtó szerint Saracsoglura erős nyomást gyakoroltak Moszkvában. Párisban nem értik a tárgyalások meg-

Ankarában megvizsgálják az új javaslatokat

Moszkva. A Havas jelenti: Saracsoglu tegnap délután 4 órakor bucsulátogatáson volt a Kremlben, ahol Molotovval tárgyalt. A megbeszélésekről nem adtak ki hivatalos jelentést, amiből arra következtetnek, hogy a török—orosz megállapodást még nem sikerült megkötöni. A francia és az angol sajtó ugyan azt állítja, hogy már csak részletkérdések forognak szőnyegen, de moszkvai diplomáciai körökben még nem látják tisztán, hogy mik a kétségtelenül meglévő akadályok? Ankarában viszont azt remélik, hogy a megegyezést még is megkötik.

A török kormányelnök nyilatkozata

Ankara. Tefik Seidan miniszterelnök tegnap délután a köztársasági néppárt parlamenti csoportja előtt részletesen nyilatkozott Saracsoglu moszkvai tanácskozásairól:

— A moszkvai tárgyalások azon az alapon, amelyen már eszmecsere folytatótt a két kormány, nem vezettek megegyezésre. Ennek az a magyarázata, hogy a szovjetkormány teljesen új javaslatokat terjesztett külügyminiszterünk elé és azokat nem lehetett összehangba hozni az alapelvekkel, amelyekben Törökország Angliával és Franciaországgal megegyezett, nem is beszélve arról, hogy azok a biztosítékok, amelyek biztonosságunk szempontjából kaptunk volna, nem voltak egyenértékűek a fejükben tőlünk megkívánt kötelezettségekkel.

A szovjet törekvései nem egyeztethetők össze a tengerszorosok kérdésében követett török politikával, amelynek lényegbe vágó feltétele az, hogy Törökország nem ír alá más szerződést, mint amely általános nemzetközi kötelezettségeiből folyik. E megfontolások folytán lehetetlen volt ezalkalommal megegyezésre jutni. Mindamellott kapcsolataink a Szovjettel a multhoz hasonlóan ezuttal is barátságosak maradnak.

A szovjet tervel: az amerikai sajtóban

Newyork. (Rador.) A Newyork Times washingtoni diplomáciai körökből szerzett értesülése alapján azt írja, hogy a Szovjet befolyást kíván szerezni magának a Közelkelet államainál. E célból kereskedelmi tárgyalások indultak meg az iráni kormánnyal és Moszkva azt reméli, hogy ellenőrzést gyakorolhat majd az iráni rizs és petróleumtermelés felett. Ez a tárgyalás igen nagyfontosságú, mert Iránnak stratégiai jelentősége van a Közelkeleten.

Csak a
GRAND HOTEL
LAFAYETTE-ben
lakjon Bucurestiben

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.
CALEA VICTORIEI No. 11 — Telefon 3-5410

Lipót belga király rádiószózatára a béke helyreállításának lehetőségéről

Brüsszel. Lipót belga király amerikai felkérésnek eleget téve, október 26-án az amerikai rádióállomások részére beszédet tart. A beszéd tartalma felől illetékes helyen nem adtak semmiféle felvilágosítást. Lehetségesnek tartják, hogy az államfő tisztázni fogja beszédében a béke helyreállításának lehetőségét.

szakadásának okát. Lehetségesnek tartják, hogy Moszkva az egyezmény megkötése előtt rendezni akarja viszonyát egyes balkáni államokkal és megakarja szervezni az orosz—bolgár kapcsolatokat. A Petit Parisienne szerint Moszkva rá akarja venni Ankarát, hogy teljes semlegességi nyilatkozatot tegyen és egyidejűleg zárja el a Dardanellákat az összes hatalmak hadihajói elől.

A Havas jelenti: Saracsoglu elutazott Moszkvából Ankarába, bár semmilyen orosz—török egyezményt nem irtak alá és a tárgyalások nem fejeződtek be. Török körök eddig annak kijelentésére szorítottak, hogy Saracsoglu tájékoztatni fogja kormányát a tárgyalások állásáról és hogy az egyes kormányok által tett javaslatokat és ellenjavaslatokat mindkét fél külön-külön meg fogja vizsgálni. A moszkvai tárgyalások mindenesetre megszakadtak. Saracsoglu elutazott anélkül, hogy bevárná földművelésügyi kollégáját, akit Moszkvában várnak, a mezőgazdasági kiállítás megátogatására.

Newyork. (Rador.) Az orosz—török tárgyalásokkal kapcsolatban a Newyork Tribune azt írja, hogy a szovjet most szenvedte el első diplomáciai vereségét. A Newyork Times szerint a moszkvai tárgyalások félbeszakadása a háborús esélyek felborulását idézhetik elő. A németek eddigi sikereit csak kezdeti sikereknek lehet tekinteni, mert a tulajdonképeni erők összemérésére csak most fog sor kerülni.

Papen váratlan berlini útja

London. A Reuter-Iroda ankarai jelentése szerint Papen német nagykövet tegnap váratlanul Berlinbe utazott. Török kormánykörökben nagy meglepetést keltett a váratlan elutazás.

A Tass-Iroda jelentése

Moszkva. (Rador.) A Tass-Iroda az alábbi közleményt adta ki:

— Saracsoglu török külügyminiszter azért tartózkodott Moszkvában, hogy visszahozza a Szovjet népbiztos helyettesének ankarai látogatását. Az alkalmat felhasználták arra, hogy a két ország közötti összeköttetésre vonatkozólag tárgyalásokat is folytassanak, amelyek a legbarátságosabb légkörben folytak le és ismét megállapították, hogy a két ország közötti baráti összeköttetés kifogástalan és a két kormány legfőbb törekvése a béke fenntartása. Megállapították azt is, hogy mindazokban a kérdésekben, amelyek egyformán érdeklik a két államot állandó összeköttetést tartanak majd fenn.

Valószínűleg Ankarában folytatják az orosz—török tárgyalásokat

Moszkvából jelentik: A Daily Telegraph tudósítója jelenti, hogy szovjet körökben az orosz—török tárgyalásokat nem tekintik megszakítottáknak és úgy hiszik, hogy a tárgyalásokat Ankarában folytatják. (Rador.)

Páris, Róma és London véleménye

Párisból jelentik: A Havas ügynökség közlése szerint a francia fővárosban nagy megnyugvással vették tudomásul azt a hírt, hogy

bár a török—szovjetországi tárgyalásokat függesztették, az Ankarai és Moszkvai közötti viszony továbbra is szívélyes marad,

amint azt a török fővárosban kijelentették. Ugyan csak meglehetősen lájtosan látják a törökországi franciák körökben Törökországnak Franciaországgal és Angliával kötött megegyezéseinek tiszteletbentartását. Ezeket

a megegyezéseket egészen rövid időn belül egy újabb hármass egyezményvel támasztják alá.

A Le-Temps azt írja, hogy a nemzetközi helyzet alakulása szempontjából rendkívül nagy fontossággal bír az a tény, hogy Törökország nem akarja feladni határozati szabadságát a tengerszorosok kérdésében. Ezt egyrészt saját érdekében, másrészt pedig a nemzetközi szerződésekre való tekintettel teszi.

Bevruthból jelentik: Weygand tábornok repülőgépen Ankarába utazott. (Rador.)

A Reuter ügynökség diplomáciai szerkesztője azt írja, hogy a török miniszterelnök nyilatkozata nagy meglepetést keltett Londonban és Párisban.

Ez azt jelenti, hogy Törökország tiszteletben tartja vállalt kötelezettségeit és hogy bizni lehet szavában. (Rador.)

Róma. A Giornale d'Italia londoni levelezője szerint Angliában még most is meglehetősen bizony

talanság uralkodik a török—országi szerződés kérdésénél.

Állítólag Törökország kötelezte magát, hogy akkor is semleges marad, ha a Szovjet háborúba keveredik a nyugati hatalmakkal. Ezzel szemben Törökország azonnal Anglia és Franciaország mellé áll, ha Olaszország Németország oldalán háborút indít a demokráciák ellen.

Az olasz félhivatalos lap levelezője ehhez hozzáteszi, hogy megfontolt angol körökben ilyen hírek mérlegelése helyett, helyesebbnek látnak, ha megvárják a török—országi szerződés aláírását, mielőtt ítéletet mondanak Törökország és Szovjetországról és arról, hogy ez a viszony milyen kapcsolatban áll Olaszországgal s azon kívánságával, hogy semleges tömböt szervezzen a Balkán-államokból.

Még ezen a héten aláírják az angol-francia-török segélynyújtási egyezményt?

Londoni jelentés szerint a három héten át folyó török—szovjet megbeszélések azért végződtek eredménytelenül, mert Törökország a Szovjet feltételeit nem egyeztethette össze politikájával, valamint az angoloknak és franciáknak tett ígéreteivel. Az angol vélemények szerint Törökország az orosz biztonsági garanciákat nem találta elegeteknek, Londonban komolyan tartja magát az a hír, hogy az angol—francia—török kölcsönös segélynyújtási egyezményt még ezen a héten aláírják.

III.

Harc szárazon, vizen és a levegőben

Angol légitámadások sikeres telderítő repülése Németország felett

London. Angol felderítő repülőgépek tegnap napnali repülést végeztek Nyugatnémetország és Északnémetország felett. A repülőgépek közvetlenül azután indultak el, mikor az északi körítat végző gépek visszaérkeztek. Az angol légitámadások sikerrel végezték útjukat. Egy gép nem tért vissza.

Légitámadás Emden német város ellen

Zürich. Ideérkezett jelentések szerint tegnap az angolok légitámadást intéztek Emden város ellen. Valószínű, hogy Wilhelmshaven is újra bombázták. Egy holland repülőgép őrájáratot végzett a német határ mentén és a német légitámadó utazók tévesen a holland repülőgépre is tüzelni kezdték. A holland kormány kedden délután emiatt tiltakozó lépést tett Berlinben.

Hogyan folyt le a scapa-flowi támadás

Prien sorhajóhadnagy, a „Royal Oak” angol páncélos hajó, a „Repulse” csatahajó elleni támadás parancsnoka Németországba való visszatérése után az újságírók előtt részletesen elmondotta az izgalmas események lefolyását.

— Igen alapos megfigyelések után megállapítottam, hogy miképpen lehetséges a scapa-flowi kikötőbe bejutni. Sikerült is átjutni az angol kikötőzárón. A kikötőben közvetlenül magam előtt két csatahajó körvonalait pillantottam meg és ezek felé igyekeztem közeledni. Amikor a szükséges közelséget elértem, megtettük az intézkedéseket, hogy a torpedókat kilőhessük. Az első torpedó azt a hadihajót érte, melynek két kéménye volt és a tengeralattjárótól távolabb tartózkodott. A második torpedó az egyik kéményes angol hadihajót érte. Ennek a második torpedónak a hatása rettenetes volt, nyomában a szivárvány minden színében játszó hatalmas lángoszlopok törtek fel hajódarabok, kéménycsúcsok és fedélzeti felszerelések repültek magasba. Az első torpedó-találat nem lehetett ilyen szerencsés, mert a kétkéményes hajónak csak az első része látszódtott ki, míg a többi részét a másik eltakarta. A torpedó tehát a Repulsót első részén, az orrán érte és megsemmisítette, megsemmisítve azt bizonyít-

ja, hogy a hajó eleje azonnal mélyen a vízbe merült.

Prien sorhajóhadnagy ezután elbeszélte, hogy ezután a legfontosabbnak a menekülést tartotta, mert hiszen

a cél nemcsak az volt, hogy angol hajókat elpusztítsanak, hanem, hogy a tengeralattjárót és annak legénységét megtartsa.

A kikötő zárján való kijutás nehézség nélkül sikerült és amikor a kikötőt elhagyták, vészjeleket ad-

Chamberlain: „A háború gyakori meglepetéssel nem mindig kellemesek...”

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök elmondotta rendes heti beszámolóját és ennek keretében elsősorban megemlékezett arról, hogy

a német kormány részéről isemmiféle választ nem kapott azokra a kérdésekre, amiket a múlt heti beszédeiben feltett.

Beszámolt arról, hogy az angol expedíciós hadsereg elfoglalta helyét a francia arcvonalon.

— A tengeren folytatott tevékenységünket. Súlyos veszteségeket szenvedtünk, de a veszteségeink október 17-ig az egész tengeri haderőnk fél százalékát sem teszik ki.

Utalt beszédeiben a német veszteségekre,

URANIA. Telefon elővétel: 12—32.

valamint arra, hogy az angol haderők támaszpontjai ellen megkísérelt német támadások nem jártak eredménnyel és leszögezte, hogy

merő kitalálás a Hood, a Repulse, vagy Ark Royal elsülvesztése.

— Ezeknek a hajóknak egyike sem sérült meg. Akkor, amikor az angol kormány nem habozott közölni a veszteségeket,

vissza kell utasítani a német részről bizonyos célzattal, valószínűnek meg nem tehető eredmények közlését.

Olvan eredményekről, amiket mi értünk el ugyan, de nem vagyunk meggyőződve róla, hogy nem adunk ki jelentést. Annvi tény, hogy

az első nagyszabású légiütközet alkalmá-

Előadások: 3 mérs., 5, 7.15 és 9-30 órákor.

A közönség egyöntetű véleménye: Ilyen még nem volt

„A diadalmas ifjuság”

A szovjet-orosz filmgyártás világsikere. — Az első háborús „METRO” journal.

tak le a kikötőben és ekkor kezdték meg a támadó buvárhajó kutatását.

Amszterdami jelentés szerint a tengeralattjáró legénységét repülőgépen szállították Berlinbe, ahol felvonultak a főváros utcáira. A Handelsblat című holland lap azt írja, hogy

a berlini tengerészeti körök meg vannak elégedve azzal a hadjárattal, amelyet Nagy-Británia tengeri felsőbbsege ellen indítottak.

Példaképpen idézik azt a német tengeralattjárót, mely három órán keresztül a Scapa-Flow öbölben tartózkodott, hogy megtisztítsa a terepet az aknáktól és dróthálóktól. A tengeralattjáró parancsnoka kitartó türelemmel, hosszú időn keresztül figyelemmel kísérte azoknak az angol hadihajóknak az útját, amelyek ki- és bejártak az öbölbe. Ugyanezen berlini körökben megállapítják, hogy

a repülőgépeknek hadihajók ellen intézett támadásai nem oly hatásosak, mint a tengeralattjárók támadásai.

Ezek csupán rongálásokat vihetnek véghez hadihajókon. (Rador.)

A Royal Oak elsülvesztőinek ünneplése

Berlin. Szerda délelőtt nagy ünnepséggel fogadták annak a német tengeralattjárónak a parancsnokát, Prien hadnagyot és legénységét, amely az utóbbi napokban elsülvesztette a Royal Oak cirkáló és súlyosan megrongálta a Repulse páncélos cirkáló. Prien sorhajóhadnagyot, a buvárhajó parancsnokát és legénységét Hitler birodalmi vezér hívta meg Berlinbe, sőt Prien parancsnok Hitler pilótájának külön gépen érkezett a német fővárosba. Fogadtatásukon a repülőtéren megjelent a német tengerészeti miniszterium, a tengerészeti vezérkar, igen sok magasrangú tiszt és a nemzeti szocialista párt, valamint az állami intézmények képviselői. Hitler ma délután a birodalmi kancellárián fogadta Prien hadnagyot és legénységét.

Hitler vezér és kancellár Prien sorhajóhadnagyot, a Royal Oak elsülvesztőjét, valamint a tengeralattjáró legénységét dolgozósbabájában fogadta kihallgatáson. Raeder admirális, a tengeri haderők parancsnoka mutatta be a sorhajóhadnagyot, aki a legnagyobb német kitüntetéssel kapta meg ez alkalommal a vasereszt legmagasabb fokozatát. A kihallgatás után Hitler kancellár magánlakosztályában látta vendégül Prien sorhajóhadnagyot és a legénységét.

val nyolc német repülőgépet lőttek le az angol légihaderő egységei és az elhárító ütegek, anélkül, hogy egyetlen repülőgépet is veszítettünk volna. Esztelenség volna azt hinni, hogy mindig ilyen szerencsések leszünk. A háboru gyakran hoz meglepetéscsokkat és azok nem mindig kellemesek, de meglehetünk elégedve, a kezdet jól sikerült.

A miniszterelnök beszéde után Attlee őrnagy, a munkáspárt vezére szólalt fel, aki hangsúlyozta, hogy a Royal Oak angol csatahajó elsüllyesztése ügyében kiküldött bizottság vizsgálatának eredményét minél hamarabb nyilvánosságra kell hozni. Ezután arra mutatott rá, hogy sürgősen meg kell szervezni az angol háborus gazdasági berendezkedést.

Légiiridó az angliai Kirkwallban

Londonból jelentik: Szerda reggel Kirkwall helységben légiiridó volt, amely egy órán át tartott. (Rador.)

Az angol kereskedelmi flotta újabb veszteségei

Newyorkból jelentik: A Blairberg nevű angol hajó Terranova közelében S. O. S. jeleket adott le. (Rador.)

Londonból jelentik: A City of Mandalay nevű brit kereskedelmi hajót megtorpedózták. A kereskedelmi hajó súlya 7029 tonna volt. (Rador.)

Megjelennek a német torpedórombolók is a tengeri harcokban

Berlin, Rador. A berlini rádió bejelentette, hogy a jövőben a gazdasági háboru céljaira nem tengeralattjárókat, hanem hadihajókat fognak felhasználni, főként torpedórombolókat.

Berlin:

A Német Távirati Iroda közli a német véderő főparancsnokság hivatalos jelentését. Eszerint a német véderő egyik csapata a Mosel és a Warnét erdő között tovább folytatta támadását és tegnap a német területeken lévő további állásokat adták fel a franciák, amelyeket az előretörő német katonaság azonnal megszállt. A németek eközben sok foglyot ejtettek. A német tengeri haderő tovább folytatta hadműveleteit Skócia keleti partján lévő kikötők ellen. A már jelentett hajókon kívül a német torpedók még egy angol hajót eltaláltak. Beszámol ezután a jelentés az utóbbi napokban lefolyt légi harcokról is.

Páris:

A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése a következőket mondja: Az éjszaka folyamán mindkét részről az egymással érintkezésben lévő csapatok élénk tevékenységet fejtenek ki. Helyenként kézitusákra is sor került. Az ellenség hátsó vonalából élénk vasúti és kocsiforgalom észlelhető.

Újabb francia jelentések arról számolnak be, hogy a német hadvezetőség a Rajna és a Mosel közötti szakaszon szakadatlanul vonultatja a katonákat. A katonavonatok zsúfoltan érkeznek és úgy a legénység, mint a hadianyag kivagonirozása állandóan tart. Egyelőre a francia hadvezetőség nem tudja, hogy újabb offenzívát készítenek-e, vagy pedig a legutóbbi támadásban résztvevő legénységet váltják fel. Annnyit azonban leszögeznek, hogy a német hadsereg legutóbb elért sikereit nincsenek arányban a veszteséggel. Nem történt egyéb — a francia szakvélemény szerint — mint a francia előretolt előőrsknek a tervszere-

ri visszavonása és ez körülbelül hat-hétezer német katona életét követelte.

Róma:

Stefani hírszolgálati ügynökség közli: A Corriere della Sera és Popolo d'Italia röviden kommentálva a tegnap kiadott francia hadijelentést, amelyben, mint ismeretes közölték, hogy a francia hadosztályok adott pillanatban visszavonultak az elfoglalt területekről, amelyet csak azért foglaltak el, hogy illy módon közvetett segítséget nyújtsanak Lengyelországnak, azt írják, hogy ez „bámulatos közlemény.” A lapok végül megállapítják, hogy Franciaország ma már senkit sem eíthet tévedésbe. (Rador.)

Hitler lengyelországi győzelmét nem lehet röpcédulákkal ellensúlyozni

London. A konzervatív Daily Express azt írja, hogy a „légi-posta háboruak” véget kell érni. A lap szerint

semmi jelentősége nincs a röpiratok szétszórásnak és ezért abba kell hagyni azokat a „légi sétákat”,

amelyeket az angol repülők tesznek és amelyeknek csak az a céljuk, hogy röpcédulákat szórjanak le.

Hitlernek Lengyelország felett való hirtelen

Nyolcszázöt ember, közöttük egy ellentengernagy pusztult el a Royal Oak elsüllyesztése alkalmával

London. Az angol tengernagyi hivatal jelentése szerint a Royal Oak megmenekült legénységének száma 427-re emelkedett és így a hajó pusztulásával együtt 810 ember vesztette életét. Londonban ma tették közzé a Firth of Forth öböl elleni légítámadás veszteségjegyzékét is. Eszerint a halottak száma itt 16, míg a sebesülteké 44.

Ugyancsak hivatalosan közlik, hogy Blagrove ellentengernagy a Royal Oak katasztrófájánál szintén halálát lelta. Az ellentengernagy mindössze 52 esztendő volt és két hónappal ezelőtt Chatham tengerészeti lőszerraktár admirálisává nevezték ki. (Rador.)

Anglia volt berlini nagykövete szerint Göring nem akarta a háborút

Londonból jelentik: Henderson volt berlini angol nagykövete Fehér könyvet adott ki berlini megbízatásának befejezéséről és azokról a körülményekről, amelyek között ez a megbízatás végetért. A Göring tábornaggyal folytatott augusztus 31-iki beszélgetéséről azt írja, hogy

semmi kétség nem fér ahhoz, miszerint Göring tábornagy inkább választotta volna a békés megoldást,

azonban tekintet nélkül arra, hogy milyenek voltak Göring személyes érzelmei, ő nem egyéb, mint a Führer egyik alárendelt és lojális munkatársa. A Ribbentrop külügyminiszterrel folytatott beszélgetésére vonatkozóan azt

„Amerika a nyugati szövetségesek fegyvergyárosává válnék!”

Washington. (Rador.) A szenátus keddi ülésén a semlegességi törvény vitája során a fegyverkiviteli tilalom megszüntetésének egyik híve Manoley, Connecticut állam szenátora ezeket mondotta:

— Jogunk van ahhoz, hogy 10 ezer bombavető repülőgépet adjunk el a kommunista Oroszországnak, de kötelezve vagyunk arra, hogy szomszédunknak és barátunknak, Kana-dának megtiltsuk egy revolver vásárlását is.

Ezután igazolni igyekezett, hogy a fegyver kiviteli tilalom megszüntetése nem jelenti a háboruba való belépést és hangsúlyozta, hogy 40 szenátor, akiknek fiai és rokonai katonai szolgálatra kötelezettek, irták alá ezt a javaslatot.

Walsh demokrata szenátor, a szenátus házőjási bizottságának elnöke kijelentette, hogy a fegyverkiviteli tilalom felfüggesztése azzal a veszéllyel jár, hogy az Egyesült-Államok belesodródna az európai háboruba. Ha Pittmann szenátor javaslatát megszavaznák, az azt jelentené, hogy az Egyesült-Államok a nyugati nagyhatalmak szövetségesevé váltak és az ellenfelek propaganda fegyverként használhatnák fel azt, hogy Amerika a nyugati szövetségesek fegyvergyárosává válik.

Montevideo. (Rador.) Uruguay köztársaság kereskedelemügyi minisztere tudomást szerzett arról, hogy Nagybritannia hatáztmas mennyiségű húst vásárolt Argentínában és kijelentette, hogy tárgyalások folynak Angliával 8000 tonna marhahús és 5000 tonna juhhus megvételére.

győzelme még mindig nagy hatással van a német közvéleményre

és ez a hatás sokkal élénkebben él a német nép lelkében, mint azok a röpcédulák, amelyekkel Hitler helyzetének meggyengüléséről szólnak.

Egy hirtelen jött vereség, vagy csapás, sokkal kiábrándítóbb lesz a német népre és a birodalom lakosságát csak akkor lehet röpcédulákkal befolyásolni, amikor a tömegek kiábrándulnak vezetőikből.

írja, hogy ugyanaznap este fél 10 órakor a német külügyek vezetője kihallgatáson fogadta és kijelentette előtte: a lengyelek voltak azok, akik mozgósították és elsőnek vonultak be német területre. A bucsuzásnál

Ribbentrop külügyminiszter minden jót kívánt Hendersonnak és ettől a perctől kezdve az angol nagykövete nem találkozott egyetlen német felelős tisztviselővel sem.

A továbbiakban azt írja, hogy elutasításánál csupán egy kisebb számú kíváncsi csoport verődött össze az angol nagykövetség előtt, azonban ellentétben 1914-el, egyáltalán nem viselkedett vele szemben ellenségesen.

Az angol—szovjet viszony

London. Maisky, a Szovjetunio londoni nagykövete mint ismeretes, beható tárgyalásokat folytatott lord Halifax angol külügyminiszterrel. A megbeszéléseken a két ország kereskedelmi fogalmának élénkebbé tételéről volt szó. A kiszivárgott hírek szerint Maisky szovjet nagykövete annak a nézetének adott kifejezést, hogy a Szovjetunio kormánya szívesen látna egy Moszkvába küldendő angol kereskedelmi bizottságot.

A Star című angol lap jelentése szerint a megindult angol—szovjet kereskedelmi tárgyalásokból azt a következtetést lehet levonni, hogy a szovjet fenntartja szigorú semlegességét a jelenlegi európai háborus konfliktusban.

CORSO

Ma premier!

3, 5, 7.15 és 9.15-kor.

Erdélyben

először: „Csók és gong”

Szines Mickey Mouse.

Robert Taylor, Maureen

O'Sullivan, William Gargan, Edward Arnold.

Csodás muzsika, sport és szerelem.

Megindultak a választási mozgalmak az ujászervezett Jugoszláviában

Hogyan alakította át a szerb-horvát kiegyezés az egykori délszláv államot

Legújabb hírek szerint Jugoszláviában megindultak az új parlament összeállítására irányuló választási mozgalmak. Az új parlament már folyománya annak a nagyfontosságú országos egyezménynek, mely az ország két legfontosabb népének: a szerb és a horvát között augusztus végén jött létre. Az egyezmény szövetséges állam szerkezetévé alakította át az addigi egy nemzet kizárólagosságán alapuló alkotmányt.

Az új parlament választási mozgalmait már az új szövetségi rendszer jegyében folynak. Időszerű tehát ismertetnünk, hogy hogyan is jöhet létre a szerb-horvát kiegyezés, továbbá mi ennek a lényeges tartalma.

A szerb-horvát tárgyalások első fázisa tudvalevőleg azzal végződött, hogy a régens tanács megtagadta hozzájárulását az április 27-én Cvetkovic miniszterelnök és Macek között kölcsönös engedé-

kenység alapján létrejött megállapodáshoz. Junius 27-én új megbeszélések kezdődtek, melyek augusztus 24-én Bledben sikeresen befejeződtek. Az elért eredményt: a horvát-szerb megegyezést, melynek jogászai megszüvegezésében a tanácskozások vége felé 3 szerb és 3 horvát szakértő is részt vett, a királyi helytartók még aznap jóváhagyták, mire Cvetkovic azzal az indoklással, hogy ő elvégezte a reábizott feladatot, s hogy a megváltozott belpolitikai viszonyok és az egyre fenyegetőbb külpolitikai helyzet egy szélesebb alapon nyugvó koncentrációs kormány kinevezését teszik szükségessé, beadta a kormány lemondását. Pál régensherceg elfogadta a lemondást és Cvetkovicot bizta meg az új kormány megalakításával. Az új kormány, melybe mint miniszterelnökhelyettes Macek is belépett, s amelynek vele együtt 5 horvát, 11 szerb, 1 szlovén és egy boszniai muzumán tagja van, már augusztus 26-án letette az esküt.

Egyezmény a Horvát Bánság megszervezéséről

Az új kormány megalakulásával egyidejűleg kinevezték a Horvát bánság első bánját is, Subacis Ivan dr., Macek sógorának személyében, helyettes banná pedig Krbeek Ivan dr. zágrábi egyetemi tanárt.

A megegyezés teljes szövegét a sajtó utján augusztus 27-én hozták nyilvánosságra. A megegyezés a horvátoknak nagyjából ugyanazokat a jogokat biztosítja, amelyekkel 1868. évi magyar-horvát kiegyezés (XXX. t.c.) alapján rendelkeztek, azzal az éppen nem jelentéktelen különbséggel, hogy a 1868. XXX. t.c. nem a Horvát Bánság, hanem Horvát-Szlávonország és Dalmácia mint társországok autonómiáját szabályozta.

A Horvát Bánság-ról és ennek megszervezéséről szóló 16 cikkből álló egyezményt Pál herceg, Stankovic és Perovic királyi helytartók aug. 26-án a minisztertanács javaslatára Bledben írták alá avégből, hogy a horvátoknak az állam életében való közreműködése biztosítható és ezzel a közérdekek megóvassanak. Főbb rendelkezései a következők:

Az I. cikk a Horvát Bánság területi körülhatárolásáról szól. Eszerint a szávai és tenger melléki bánság, továbbá a zetai bánságból Dubrovnik (Raguza) város, és a dubrovnikai járás, a dunai bánságból a sidi és iloki járások, vrbasi bánságból pedig a brckoi, travnikai és fajnicai járások „Banovina Hrvatska” (Horvát Bánság) néven egy bánságba vonatnak össze, melynek székhelye Zágráb.

A II. cikk a Horvát Bánság hatáskörét állapítja meg. Eszerint az új bánság hatáskörébe tartoznak a mezőgazdaság, a kereskedelem és a gyári ipar, az erdő- és bányászati, az építészeti, a szociálpolitikai, a közegészségügyi, a testnevelésügyi, az igazságügyi, a közoktatásügyi feladatok és a belügyi igazgatás ügyei. A Horvát Bánság illetékes továbbá mindazokban az ügyekben is, amelyek a jelenleg érvényben levő rendelkezések alapján a bánságok hatáskörébe tartoznak. Az összes többi ügyek az ország egész területén az államhatalom szerveinek a hatáskörében maradnak. A minisztertanács más ügyeket is átfoghat az állami hatóságok és intézmények illetékességi köréből a Horvát Bánság ügykörébe.

A III. cikk értelmében a Horvát Bánságnak a hatáskörébe utalt ügyek sikeres elvégzésére megfelelő pénzügyi önállóságot kell kapnia, azt azonban, hogy milyen pénzforrások és bevételek kerülnek majd a Horvát Bánság hatáskörébe, külön rendelet fogja szabályozni.

A IV. cikk szerint a törvényhozó hatalmat a Horvát Bánság hatáskörébe tartozó ügyekben a király és a Sabor együttesen gyakorolják. A közigazgatási hatalmat a király a bán útján gyakorolja. A bírói hatalmat a Horvát Bánság egész területén a bíróságok gyakorolják, amelyek ítéleteiket és döntéseiket a király nevében és a törvény alapján hirdetik ki.

A IV. cikk szerint a horvát Sabor a képviselők-ből áll, akiket a nép általános, egyenlő, közvetlen választójog alapján a titkos szavazással szabadon választ a kisebbség képviselőinek biztosításával. Az első választási rendet, valamint a Sabor szerkezetét és házszabályát királyi ukáz fogja megállapítani. A Sabor a VII. cikk rendelkezése értelmében királyi ukázzal hívják össze és az Zágrábban ülése-

zik. A királynak joga van a Sabor feloszlatni, de a feloszlatásról szóló ukáznak tartalmaznia kell az új választások napjára és az új Sabor összehívására vonatkozó rendeletet is. A Sabor feloszlatásáról szóló ukázt a bán ellenjegyzéssel, a bán a királyi ukázzal nevezi ki és menti fel és az ukázt az új bán ellenjegyzéssel.

A IX. cikk a bán büntetőjogi felelősségéről, a X. pedig a bán ügykörébe utalt ügyekről és a jogorvoslati lehetőségekről szól. A XI. cikk a közigazgatási perek kérdését szabályozza, a XII. cikk a felállítandó alkotmánybírósról szól, melynek szervezetét és eljárását külön királyi ukáz fogja megállapítani.

A XIV. cikk bizonyos, az állam és a bánság közötti illetékességi kérdésekről szól. A XV. cikk az előző cikkekben foglalt rendelkezések végrehajtására vonatkozó eljárást szabályozza, a XVI., utolsó cikk pedig kimondja, hogy a Horvát Bánság felállítását és megszervezését megállapító kormány-

A megegyezés a szerbeknél és horvátoknál egyaránt általános megalégedést keltett

A megegyezés a szerbeknél és a horvátoknál egyaránt általános megkönnyebbülést keltett.

A horvátoknak az elért eredmény feletti örömet fokozta még az a körülmény is, hogy Krnjevic Juraj, a horvát parasztpárt volt főtitkára, aki tíz évén át külföldön képviselte a horvát nemzet jogos követeléseit, számkivetéséből szeptember 2-án visszatért hazájába, s hogy a király születésnapján, szeptember 6-án egy általános amnesztia keretében közkegyelemben részesültek az összes politikai elítéltek, amivel — aminél Macek lapja, a „Hrvatski Dnevnik” szept. 9-i számában írja — „teljesen és véglegesen lezárult a horvát politikai életnek egy szomorú és gyászos lapja.”

A sok nyilatkozat és megjegyzés közül, amely a szerb és horvát részről a megegyezés művét kísérték itt csak Kosujic Agostnak, a horvát Sabor leendő elnökének a horvát népképviselőt aug. 29-i ülésén elmondott beszédéből vett következő megállapításokat idézzük: „A mi horvát hazánkban nincs a közéletnek olyan területe, amelyről azt mondhatnánk: hála Istennek, itt jobb, mint ahogy husz évnek előtte volt... Ez az első lépés nem jelenti azonban az egyedüli és utolsó lépést is, a politikai megegyezés útján becsüleletesen, őszintén és nyíltan kell tovább haladnunk!... Horvátország husz év előtt Európa vonaglója közben elvesztette szabadságát. Most ugyanennek az Európának újabb vajudása közben vissza kell kapnia elvesztett szabadságát.” („Hrvatski Dnevnik” augusztus 31.)

A szerb-horvát kiegyezésnek van egy olyan következménye is, mely igen közelről érinti a jugoszláviai magyar kisebbségnek egy tekintélyes, több mint 80.000 főnyi részét s ezen keresztül az egyetemes magyarságot is. Eddig ugyanis a Horvát Bánsághoz csatolt területen élő magyarság kulturális és iskolai terén kizárólag a belgrádi országos kormánytól függött, ami a gyakorlatban azt eredményezte, hogy két tengődő református felekezeti elemi iskolán kívül ennek a magyar kisebbségnek nincs egyetlenegy magyar tannyelvű elemi iskolai párhuzamos tagozata és egyetlenegy magyar nemzetiségű tanítója sem, s hogy egyesületi téren is csak elvétve lehetett magyar jellegű egyesülete-

rendelet a Hivatalos Lapban való közzététel napján emelkedik törvényerőre

Négy és fé millió lakosa van a Horvát Bánságnak

Az így megalakított s az állami és a bánsági ügykörnek és hatáskörnek egyelőre csak nagyjából való elhatárolásával megszervezett Horvát Bánság területe 66.393 négyzetkilométer, vagyis Jugoszlávia területének 26,6%-a. Lakosainak száma 4 millió 423.000, vagyis az ország 15.500.000 lélekre becsült lakosságának 28,6%-a. Felekezeti megoszlás szerint a Horvát Bánság lakosai közül kb. 75% római katolikus, 20% szerb pravoszláv, 4% muzulmán, 0,5% protestáns és 0,5% zsidó. A Horvát Bánság területén kívül horvát becslés szerint még 430.000 római katolikus horvát él Jugoszláviában.

A Horvát Bánságra vonatkozó régens tanács rendeletén kívül és ezzel egyidejűleg a királyi helytartók az alkotmány 116. cikke alapján a következő rendeletet adták ki: „A Horvát Bánságról szóló 1939. augusztus 26-án kelt rendelet határozmányai királyi ukázokkal a többi bánságra is kiterjeszthetők és evégből egyes bánságokat egyesíteni lehet, mint ahogy általában területeket is meg lehet változtatni.” Ennek a rendeletnek az alapján — a belgrádi „Politika” szeptember 16-i híradása szerint — a Horvát Bánságról szóló törvényerejű rendelet határozmányainak kiterjesztése a szlovén Dráva Bánságra már a közeljövőben megtörténik. A szlovének már meg is választották a háromtagú bizottságot, melynek feladata az erre vonatkozó törvényjavaslatnak az elkészítése.

A belügyminiszter előterjesztésére és a minisztertanács meghallgatása után a királyi helytartók az alkotmány 116. cikke alapján rendeletet adtak ki a nemzetgyűlési képviselők választásáról szóló 1931. szeptember 10-i törvény hatályon kívül helyezéséről. Ez a törvényerejű rendelet egyben felhatalmazza a minisztertanácsot arra, hogy rendeletet adjon ki a nemzetgyűlési képviselők választásáról, valamint a sajtóra, az egyesületekre, a gyülekezésre vonatkozó és a többi politikai törvények módosításáról is.

Egy további rendelettel a királyi helytartók ugyancsak az alkotmány 116. cikke alapján feloszlatták az 1939. december 11-én megválasztott Skupstinát, egy másik rendelettel pedig a szenátust. A képviselői és szenátori választások idejéről, valamint az újonnan megválasztott nemzetgyűlés és az új szenátus összehívásáról későbbi rendeletek intézkedtek.

ket alakítani. Most ennek a magyar népcsoportnak közoktatási és összes kulturális ügyeit a Horvát Bánság fogja intézni. Remélni akarjuk, hogy meg fogja találni a módját az e tekintetben husz év alatt felhalmozódott súlyos magyar sérelmek mielőbbi gyökeres orvoslásának!

Kétezer, Arad megyéből rekvirált 16 visszaadását kéri a hadseregtől

Prefektusi értekezlet volt a temestartományi királyi helytartóságon

Temesvári tudósítónk jelenti: A temesi helytartóság palotájában tegnap délelőtt nagyfontosságú tanácskozás volt, amelyen a helytartóság öt vármegyéjének prefektusai ülészték dr. MARTA Alexandru, királyi helytartó elnökletével. Az előadó dr. CIUPE Gheorghe vezértársár volt. Az értekezleten dr. Ciupe ismertette és felolvasta a kormány legújabb rendeletét, majd azok megtárgyalása után a mezőgazdasági mobilizálásának kérdése került szóba. Ezalkalommal elhatározták többek között, hogy kéri a hadsereget, hogy Arad megye részére 2000 rekvirált lovat, míg Temes megye részére 2500 rekvirált lovat adjanak vissza, hogy a feltételül szükséges mezőgazdasági munkálatok továbbá a szükséges szállítások fennakadást ne szenvedjenek. A prefektusi értekezleten ezután elhatározták azt is, hogy a legszigorúbban ügyelni fognak arra, hogy a maximált árakat tiszteletben tartásuk és senki tisztességtelenség ne emelje az árakat.

FORUM filmszínház. Tel.: 20-10.

Ma utoljára, minden idők legnagyobb filmje.

„Gunga-Din”

Cary Grant, Douglas Fairbanks jr., Viktor Mc. Laglen és Joan Fontaine.

FOX hirdó a legújabb eseményekkel.

Előadások: 5, 7, 15 és 9,30. 8-kor matiné ócsa helyett.

ARADI KOZLONY

Telefon: 11-51. Sürgőncím: KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Félszáz évre... 840 lei // Negyedévre 210 lei
Félévre... 420 lei // Rgy. árapra 70 lei

Amikor az orvos tulzottan pedáns...

Az egyik felsőmagyarországi városkában sorozatos műtétek miatt nemrég letartóztattak egy nőrosvot, akinek ügyéből most társadalmi botrány lett. Letartóztatása után ugyanis házkutatást tartottak lakásán és a rendelőjében megtalálták azt a névsort, melyen a rendszeres orvos feljegyezte mindazon pácienseinek - uriaszonyoknak és leányoknak - nevét, akik a nem kívánatos gyermekkádás ellen, nála keres-tek segítséget. Tulzott pedantériája, vagy talán inkább rosszmá- lusága olyan messzire terjedt hogy a rendelőjében megfordult hölgyek neve mellé feljegyezte a kísé- rőkben megjelent gavallérokat is, mindenkinél feltün- tetve, hogy vőlegényi, házibarád, vagy egyszerűen ba- ráti minőségben volt köze a nácienshez. Ez a névsor valamilyen indiszkréció folytán nyil- vánosságra került és természetesen óriási zűrzavart idézett elő a város társadalmi életében. A névsor alap- lán számos, eddig homályban maradt házasságtörésnek és szerelmi viszonyoknak juttat tudatára és most a he- sosültükben megsértett férjek és családapák egymás- után adták be a válópereket és bünvádi feljelenté- seket.

ZÜRICH TÖZSDEZARLAT: Páris 10.10, London 17.82, Newyork 445.87, Brüsszel 74.75, Milánó 22.50, Amszterdam 236.90, Berlin 178, Bel- grád 10, Bucuresti 3.40.

Gafencu külügyminiszter tárgyalása, Ru- curesti. Gafencu külügyminiszter kedden fogadta Adrien Thierry francia követet, Reginald Hoare angol követet, Fabricius német követet, valamint a török követet.

C. Crutescu elfoglalta helyét a budapesti kö- vetség élén. Budapestről jelentik: C. Crutescu, Romá- nia budapesti követe tegnap érkezett meg és nyom- ban átvette hivatalának vezetését. A pálvandvaron a követség és a konzulátus teljes személyzete fogadta Gheblescu követségi vezértitkár és Davidescu ezredes, katonai attasé vezetésével.

KINEVEZÉSEK A KISEBBSÉGI MINISZTE- RIUMBAN. Bucurestiből jelentik: A kisebbségügy mi- niszterium kezében királyi dekrétummal Petru Ban- escu II. oszt. aligazgatóvá történt előléptetése mellett a tanulmányi és információs osztály vezetésével, Ro- mulus Fodor I. oszt. szolgálati főnököt pedig a jogügyi osztály vezetésével bízták meg. Ugyanakkor Zeno Draia ügyvédet a jogügyi osztályhoz és Tolan Isala ul- ségírót a tanulmányi és információs osztályhoz igazga- tónak, illetve osztályfőnöknek nevezték ki.

Kiutalták az októberi nyugdíjakat és fizetése- ket, Bucurestiből jelentik: Öfelsege dekrétumot irt alá, amely kiutalja az októberi nyugdíjakat és fizetéseket. A kifizetés október 20-án kezdődik.

A községi csendőrkülönítmények niabb megha- talmazása. Bucurestiből jelentik: A légügyi és tenger- szertügyi miniszterium legutóbbi rendeletében felha- lalmazta az egyes községi csendőrkülönítményeket, hogy a légi forgalomra vonatkozó összes döntések és törvényes rendelkezések elleni vétségeket megvizsgál- ják és megállapítják, amennyiben azok működési kör- zetükön belül történek.

Ujabb furdóvonalokat helyeznek tiszembe. Bucuresti. Marinescu tábornok egészségügyi mi- niszter rendeletére a már forgalomban lévő 25 furdóvonalon kívül még további tizet bocsátanak a közönség rendelkezésére.

Harminc esztendeje lesz október 17-én, hogy Blériot Budapesten repült. Márai Sándor, az Uj Idők számában mélyenszántó cikkben emlékezik meg a le- vegő uttörőjéről és vele kapcsolatban erről az irró- zatos változásról, amelyet a gép az emberiség életé- ben előidézett. Egész sereg művészi kép, divatrajzok, a népszerű Ceruzajegyzetek, szerkesztői üzenetek, konyhaművészeti, kertészeti és szépségápolási rovatok teszik frissé, változatossá az Uj Idők legújabb számát, melynek kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrásy-út 16., hárkinek küld díjtalan mutatványszámot. Előfizetési díja negyedévre Romániában 200 lei

Légítámadási gyakorlat a newyorki világkiál- lítás. Newyorkból jelentik: A newyorki világkiállí- tás területén vasárnap este fontos légvédelmi gyakor- latokat tartottak. A kiállítás területének egy része tel- les sötétségbe borult, miatt 18 repülőgép jelent meg a negyed felett légítámadást szimulelve, majd nyugat fe- lé eltűntek. Ezeket a gyakorlatokat a nemzeti gárda 10 ezer katonája vett részt teljes felszereléssel.

A KÖZRENDÉSZETI MINISZTERIUM RENDE- LETE AZ ÉJFEL UTÁN KÉT ÓRÁN TUL TARTÓ BÁLAK KÜLÖN ENGEDÉLYÉRŐL. Bucurestiből je- lentik: A fővárosi közrendészeti miniszterium rendelete értelmében, abban az esetben, ha a bálak éjjel 2 óránál tovább tartanak, a meghosszabbításra külön engedélyt kell kérni a helyi rendőrhatalóságtól.

Könnyebb baleset érte Budapesten dr. Somló Armin aradi ügyvédet, Könnyebb természetű baleset érte dr. Somló Armin aradi ügyvédet Budapesten. Somló Armin dr ismert aradi ügyvéd néhány héten keresztül Budapesten tartózkodott. Amikor a köruton egy járdaszigetről lelépett, egy magángépkocsi elütötte. Szerencsére a baleset nem volt súlyos, mindössze az autó sárhányója érintette az idős ügyvédet, aki lezuhant az uttestre. Az autó vezetője nyomban a kocsiába vette Somló ügyvédet, aki: a Paor-szanató- riumba szállított. Itt az orvosi vizsgálat megállapítot- ta, hogy könnyebb természetű zúzódásokon kívül sem- mi baja sem történt, mindenesetre azonban néhány napig még a szanatóriumban maradt, annak megállá- pítására, hogy vajjon nem szenvedett-e belső sérülé- seket. Miután orvosai kétségtelenül meggyőződtek ró- la, hogy a gépkocsibaleset következmények nélküli járt. Somló dr. értesítette aradi hozzátartozóit, hogy hazautazik. Somló Armin dr. szerdán este a Gyors- vonattal érkezett Aradra.

Igy büntetik az árdragítókat Braziliában. A brazilai hatóságok szigorúan büntetik az árdragítókat. Legutóbb négy és fél évi fogsázzal sújtottak egy mé- szárost, aki a szalonna árát 22 százalékkal emelte. Az egyik termelő, aki viszont a burgonya árát emelte 30 százalékkal, 8 évi kényszermunkával kell, hogy veze- keljen az áruzsoratorvény miatti kibágásért.

Amerikai áruház

Egy nagy áruház hirdetése az amerikai lapok- ban:

„Ha Ön az Atlanti Óceán közepén halótörést szenved és a mi esőköpenyünkben esik a tengerbe, olyan száraz marad, mint a Szahara sivatag közepén a tova.”

Titkos Hona hotelt nyit, amint azt a budapesti lapok pletykarovatai írják. Titkos Hona szefződést kö- tött egy építész-céggel, amely svábhgyi villálat pen- zió-hotellé építi át tavaszra. A Titkos-hotelben hu- szonnegy szoba lesz és a művészno kijelentette, hogy árai olcsóbbak lesznek, mint bármilyen más hasonló intézményé. A Titkos-hotel mindenesetre az idők jele, Eppen ugy, mint ami a hotelt illeti és ami Titkost il- leti.

Hálószobák, ebédlők, kombinált szobák „CONCURENTA” Mihaleczky Sandor asztalosnál Bulevardul Regele Ferdinand 15. A lutheránus templommal szemben.

EGY esztelen fogadás tragikus következménye. Bucurestiből jelentik: Asan Grall 44 éves kőműves- mester az egyik külvárosi vendéglőben fogadást kö- tött barátaival, hogy egymásután kiürit három korsó sört és három korsó vizet. A vesztes - a feltételek szerint - ki kellett volna fizesse az elfogyasztott ital árát és 100 lei prémiumot. Asan meg is nyerte a fo- gadást, de az utolsó korsó után eszméletlenül esett az asztal alá. A megrémült vendégek értesítették a men- tőket, akik a helyszínre érkezve azonban már csak a beállott halált állapíthatták meg. A tragikus következményü fogadás ügyében megindították az eljárást.

Otórati tea Afrikában. Image of a man sitting under a tree with a sign that says '50 cloc The'. Text below: — Még egy pillanat! Kissé megigazítom ar- comon a fehér testéket és már mehetünk...

A hadfelszerelési alapra szóló gyűjtés lezárása

A helybell szakmai testületek kérésére és az e hó 10-én tartott értekezlet következtében az aradi Kereskedelmi és Iparkamara folyó hó 23-ára tüzte ki a hadfelszerelési alapra szóló gyűjtés lezárásának határidejét.

Mint hogy igen sok kereskedő és iparos van, aki önkéntes hozzájárulását nem a kamara pénz táránál, hanem a Banca Nationalánál, vagy más helyi gyűjtőre fizette be, az aradi és arad- megyei adakozások vérosszegét nem lehetett megállapítani. A Kamara éppen ezért újból és utoljára kéri azokat a tagjait, akik a más he- lven történt fizetésről nem értesítették még, hogy legkésőbb szombat déli 12 óráig jelentsék be a Kamaránál, hogy hol és milyen összeggel járultak hozzá a gyűjtéshez. A hozzájárulások- ról készitendő végleges jegyzéknek tartalmaz- nia kell minden összeget, tekintet nélkül a be- fizetés helyére.

A Kamarának csak azokról az összegekről van tudomása, melyeket saját pénztáránál fizet- tek be, továbbá azokról, amelyeket - ha más- hol történt a fizetés - az adakozók bejelentet- tek a Kamaránál is.

Halálra rázolt az aradi személyvonat egy vas- uti forgalmi tisztviselőt. Déváról jelentik: Déva és Iliá között, Branisca állomáson halálos szerencsétlenség történt. Dascalianu Roman 26 éves forgalmi tisztvise- lő az erdélyi gyorsal érkezett meg állomáshelyére, Braniscán a gyorsvonat nem áll meg, csak lassít, de Dascalianunak sikerült baj nélkül leugrania a vonatról. Vigyázatlanul haladt azonban át a másik sínpáron, amikor befutott az Arad felől érkező személyvonat, amely elütötte. Dascalianu azonnal szörnyethalt.

OLASZ UTASSZÁLLÍTÓ GÉP KATASZ- TRÓFÁJA. Malaga (Rador.) A Szevilla és a Ma- laga közötti légiforgalmat lebonyolító hárommotó- ros olasz repülőgép tegnap Malaga közelében je- zuhant. A 17 főnyi utas és a személyzet közül 14 ember meghalt.

Különlegességez. Harcsa 6) lei kilogramon- ként. Kohn József, Lutheránus templommal szemben.

Megmérgezte magát Csernovitzban egy 74 éves grófnő. Csernovitzból jelentik: Tegnap öngyilkosságot követett el Premierurici Constanta grófnő 74 éves ko- rában. A matróna harminc pasztilla veronált vett be és estétől másnap délelőtti dolgozott a méreg a szer- vezetében, amikor felfedezték az öngyilkosságot. Gyorsan orvost hívtak, beszállították a szanatóriumb- ba, de már minden segítség késő volt a grófnő ki- szenvedett. A hátrahagyott búcsulevelekből a rendőri vizsgálat megállapította, hogy azért követte el tettét, mert férje két héttel ez előtt meghalt és nem tudta elviselni nélküle az életet. A grófnő öngyilkossága nagy részvételet kellett Csernovitzban, ahol általában ismerték és szerették a matrónát

NEGYEDMILLIÓN FEJÜL VAN AZ AZ ÖSZ- SZEG, MELYET CSIKMEGYE SZÉKELY NÉPE ADOTT A JÓZSEFFALVAI TÜZKÁROSULTAK RÉ- SZÉRE. Csikszeredáról jelentik: Mint annak idején jelentettük, a Magyar Népközlösség csikmegyei ta- gozatának elnöke, dr. Kolombán József ügyvéd kez- deményezésére bizottság alakult a józseffalvai tűz- károsultak segélyezésére. Bár Csikmegye anvagi kö- rülményvel össze sem hasonlítható más tehetősebb vármegyék helyzetével, a megye megmutatta itt is a festvér népevel való együttérzést. Készenben ed- dig 243,226 lei gyűjtött össze a Magyar Népközlös- ség a katolikus egyházközlösség közreműködésével. A természetben adományok rrrha. szvnmü. jehér- nemű, bntor. ényletanyagok értéke meghaladja az ötvenezer leit. Csikmegye közönsége ezzel az ál- dozatkészséggel megmutatta azt, hogy mostoha ka- rülmények között is tud adakozni sorstestvérel fel- segélyezésére. Megjegyezzük a fentiekkel kapcsolatban, hogy Aradon és a megyében összesen Lei 10,000, azaz tízezer lei gyűjtött össze a népközlösségi gyűjtő- leveken. Ezzel szemben az aradi sajtó gyűjtésének eredménye százezer leit eredményezett eddig.

Amatörényképész kalandja az elefánttal. Gee- vers angol egyetemi tanár erős fogadalmat tett, hogy többé soha nem fog elefántot fényképezni. A tudós professzor ugyanis majdnem életével fizetett fotogra- fáló szenvedélyéért. Az afrikai Kenya tartományban, a Kivu-tó környékén geológiai kutatásokat vezet, Gee- vers, amikor - nem messze gépkocsijától - egy óriási elefánt tűnt fel az erdő alján. A tanár azonnal előkapta fényképezőgépét és a szörnyre szegezte. E- ben a pillanatban irrozatos trombitálás közepette az elefánt rávetette magát a csukott járműre. Ormányá- val hátrára fordította a kocsit, majd felkészült az irró- zatos csapásra, hogy a földdel egyenlővé tevesse az ördögös masinát professzorostól együtt. Szerencsére azonban a hatalmas állat érzékeny ormányával hoz- záért a gépkocsi forró hátoldalához s az állat elviselhet- ő ádalom folyamánaképen elszárguldozott a helyszínről. A tudós professzort a kórházba szállították, mert a ballába eltört a nagy felfordulásban.

MENETRENDVÁLTÓZÁS AZ ARAD-HEGY- ALJAI VILLAMOS VASUTON. A hegyaljai villamos vasut vonatai folyó hó 22-től kezdődőleg a következő- képp közlekednek: Aradról: 5.10, 7.55, 11.30, 14.08 ór 17.55 órakra, Pankotáról: 5.05, 7.50 11.30, 14.10 ór 17.55 órakra, végül Radnáról: 8.25, 8.10, 11.50, 14.00 ór 18.15 órakra.

Hadköteles ifjak figyelmébe!

Az aradi rendőrség közli az 1921-ben született hadköteles ifjakkal, hogy október 22-én, vasárnap reggel 8 órakor orvosi vizsgálaton kell megjelenjenek. Az orvosi vizsgálatot a városháza kistermében tartják meg és mindazokat, akik nem jelennek meg, szigorúan megbüntetik.

Ugyancsak felszólítja a rendőrség az 1919—1920—1921. és 1922-ben született hadköteles ifjakat, hogy a legrövidebb időn belül jelentkezzenek az illetékes rendőrkerületeknél személyi adataik ki-egészítése céljából. Jelentkezni tartoznak azok is, akik hasonló célból már egyszer jelentkeztek a kerületi rendőrségnél. Azokat, akik nem tesznek eleget a fenti intézkedésnek, megbírságozzák.

Hasznos tudnivalók a kötelező polgári légvédő elemről

A háború lázában égő Európa napról-napra fontosabbá váló problémája a polgári légvédelem megszervezése. Nemcsak a hadviselő országok, de a semleges államok is nagy gondot fordítanak arra, hogy a polgári lakosság is feljebb felkészültséggel nézzen szembe minden eshetőséggel. A legszigorúbb rendszabályokkal, megtörő intézkedésekkel tették kötelezővé a polgári légvédelmi kiképzést és éppen ezért halmazpótló és nélkülözhetetlen az ország magyarnyelvű közönsége számára, hogy anyanyelvén ismerkedhessen meg a légvédelmi intézkedésekkel, kötelezettségeivel, amelyeknek elmulasztása súlyos következményekkel jár és általában mindazokkal a kérdésekkel, amelyek előtt a hozzá nem értő polgár tájékozatlanul áll. A kötelező Polgári Légvédelem magyarnyelvű kézikönyve Aradon az összes dohányüzemekben és az újságárus bódékban kapható, mindössze 3 lejes áron.

A MAGYAR HALLGATÓK SZÁMARÁNYÁNA... AZ ORVOSI FAKULTÁSON VALÓ BIZTOSÍTÁSÁT KÉRTÉK A MAGYAR KÉPVISELŐK DRAGOMIR MINISZTERTŐL. Bucurestiből jelentik: A magyar képviselőik megjelentek Dragomir Silviu dr. nemzetkisebbségi miniszter előtt, akit arra kértek, hogy az ország egyetemeln az orvosi fakultásokon a magyar hallgatók számárányát biztosítsák. A nemzetkisebbségi miniszter ígéretet tett a kérdés kedvező ellátására.

Nagy adag altatót vett be és meghalt Pajor Ferenc budapesti szanatóriumigazgató felesége. Budapestről jelentik: Pajor Ferenc az ismert budapesti szanatóriumigazgató felesége szerda reggel tragikus körülmények között elhunyt. Az uriaszovny valószínűleg nagyobb adag altatót vett be hétfőn este és kedden eszméletlen állapotban találták. Beszállították a Pajor-szanatóriumba, ahol mindent elkövettek megmentésére, de nem tudták eszméletré téríteni és szerda hajnalban meghalt.

Harry Stemato aradi hangversenye. A zongoraművészet aradi kedvelői rövidesen kiváló tehetséű fiatal zeneszerző játékában gyönyörködhetnek. Erdélyi művészkörutja során Aradra is ellátogat Harry Stemato, az alig husz esztendő zongoraművész és zeneszerző. Harry Stemato erdélyi származású fiatalember, tanulmányait Bécsben végezte és tanárai már gyermekkorában megjósolták kiváló tehetségének kifejlődését. Legutóbb Nagyváradon szerepelt és hatalmas, megérdemelt sikerben volt része. Most hogy nemsokára Aradra érkezik, az itteni közönség is nagy várakozást fűz Harry Stemato aradi vendégszerepléséhez, amely előreláthatólag újabb állomása lesz a nagyívű zeneszerző és zongoraművész karrierjének. Az esten fellép Pietro Cotty, a kiváló baritonista, aki Harry Stemato szerzeményeit adja elő.

**Műhelynek, Irodának, Kiúknak,
iskolának alkalmas
földszinti kertes helyiség azonnal kiadó.
Bul. Dragalina 26.**

Emőd Tamás versel. A halkszavú, finom érzésű Emőd Tamás Ady Endre és a Nvugat gárdájához tartozott. Költészete tiszta, áhítatos, nemes és becsületes. „Az igazaknak, a keveseknek, a csöndeseknek, a heveseknek” a verskötet bevezető mottója. A verskötet Emőd Tamás költészetének teljes gyűjteménye. Benne van a Magányos rímek. A tüntetők holt városa. Otthon 1910-ben. A Holnap ünnepei. Az én Adym. (Harangok, nóták, cimborák: Hajnal Advával, A lehurrogott Ady, Ady-memoárok, Levél Ady-nak, Ady árnyának stb. stb.). Korszerű rímek. A pénz himnuszai. A nyár pillangói. Giottonál Páduban. A nevelő Bacchos. Görög kórusok. Az új Lysistratából. Bujt az időzött. O-síralmak, új-síralmak. Az új Aesopusból. Sarga folt. Apám, anyám. Könnyű muza nehéz időkből. A sebes forgószél. Történelem. Az utolsó szó jogán. Versek egy régi fiókból. Berek-Böszörmény. Fejfék a falu végén. Csokonai bora mellett. A pompás verskötet, amely 360 oldal, az Officina-könyvkiadó vas-kos bibliofil kiadásában jelent meg. Emőd Tamás versei fűzve 158.— le, szép amatőr vászonkötésben 191.— le minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Kozsvár. Kérje az Officina-könyvek teljes jegyzékét.

Leharapta gazdája orrát a részeg kocsis. Marosvásárhelyről jelentik: Nem mindennapi eset történt az elmúlt napokban a marosmegyei Mezősámsond felé vezető országúton Szekeres József földbirtokos háza felé tartott a vásárból fogatával. Kocsisa, Sipos Péter, a vásárban alaposan felhajtott a garatra és az uton belekötött gazdája. Szekeres, hogy ne kelljen veszekednie a részeg kocsisal, leszállt a kocsirol s gyalog akarta folytatni utját. Sipos azonban leugrott a kocsirol, rátámadt gazdájára. A dulakodás hevében a részeg kocsis leharapta gazdája orrát. A súlyosan sérült földbirtokost a körorvos részesítette első segélyben. Sipos ellen eljárás indult.

Rendőrségi hírek. Eisele Margit, Saguna-ut 17. szám alatti lakos bejelentette a rendőrségen, hogy meglopták. Eddig még ismeretlen tettes az ablakon keresztül behatolt lakásába és onnan nyolc méter hosszú értékes szőnyeget lopott el. — Hartmann Jakab, ujaradi lakos feljelentést tett az aradi rendőrségen, Panaszában közölte, hogy valaki az Avram lancutér egyik üzlethelyisége elől ellopta a 345-ös rendszámú kerékpárját. — A feljelentések ügyében megindult a rendőri eljárás.

Frontnyelv

Az új frontnyelv kezd divatba jönni. Hadjelentéseknek már más stílusa van, mint huszonötévvvel ezelőtt. Most például, ha két patrull megszalasztja egymást, a hadjelentés így szól: Tegnap érintkezésbe kerültünk az ellenséggel. A főhadiszállások friss kommunikációra emlékeztek az az alábbi párbeszéd, amelyet két férfi folytatott egymással a klubban. Az egyik egy kisse dagadt és összekarcolt arccal jelent meg a délutáni rómi-partinál.

— Hát te veled mi történt? — kérdezték tőle.
— Az ebédnél érintkezésbe jutottam az anyósommal.

Órák és ékszerek legolcsóbb beszerzése

Guttman Nándor

óránál, str. Marasesti 1.

Óra és ékszerjavítást legpontosabban végez

Koszorúmegváltás. Messer Lipótné ravatalára szánt koszorúmegváltás címen a Szerelotház javára Ungár Armin Pankofa, 100 leit adományozott.

Diadalmas ifjuság (Safitobemutató az Uránia-moziban)

A film, amely ma az Uránia-moziban bemutatásra kerül, valóban megérdemli a reklámokban már elköpött jelzőt: grandiózus, Nagyvonalu ügy rendezésében, mint technikailag, a tömegek mesteri szerepeltetésével és fényképteknikával. De túl a technikai megoldásokon, túl azon, ami staffázs és külső dísz, a film egységes egészet képez, a tartalom fedi a címet: éposza az örökké megújuló, élettől duzzadó ifjuságnak.

A film lényegében a szovjetállam tizenegy köztársaságából összesereglett ifjuságnak a múlt évben megtartott moszkvai felvonulását örökíti meg. Mint egy megelevenedett képeskönyv tarka sokasága, hullámanak a néző előtt a forró vérű kaukázusiak, a georgiaiak, az örmények, feliérorosok, szibériaiak. Ebben az óriás-államban élő népek szinte fantasztikus, színes, változatos kiállításra ez. Ugyanekkor pedig sportbemutatója az ottani ifjuságnak.

Nem filmszerű film és nem is akar film lenni, hanem egy monumentális képes-riport egy eseményről, amely egy előttiük teljesen ismeretlen világban, ismeretlen emberek között történik. Riport, amely lenyűgöz és amelyen keresztül egy 160 millió népi ifjusága felvonultatja az erőt, a szépséget, az ötletet, a sportot, a táncot olyan lendülettel, amelyet csak az ifjuság adhat meg.

Moszkva, 1938. nyara. Az orosz főváros ünnepe. A kora hajnali órákban a pálvandvarokra messze földekről érkeznek a vonatok, szállítják a nagy felvonulás lelkes résztvevőit. Az ifju tömegek felsorakoznak, hogy résztvegyenek azon a grandiózus megnyitókészletben, amikor a Szovjetben élő minden egyes népi a maga népi jellegzetességét kidomorítva vonultatja fel ifjuságát. Az emelvényen megjelenik Stalina az élen a szovjet-vezérkar minden tagja és amikor az operatőr véletlenül gépét egy közeli torony órájára irányítja, reggel nyolcat leleznek a mutatók.

Ekkor kezdődött. A zene megfelelő aláfestése mellett az ötletek ezrel szórakoztatják az óriás-téren összegyűlt közönséget. Felvonulnak az ifjak, férfiak, nők egyesesen, hatalmas lobogók alatt. A tankokat ezután emberek, a repülőgépeket kerékpárosok, a mozdonyokat remek akrobatamutatóványok, a gözhajókat tornászok és a hullámzó tengert pedig fátváltáncot leltő leányok szimbolizálják. Eves ötletek: Stalin tornászok által emberfészekből pillanatok alatt kirakott arcképe egy motorkerékpáron elhelyezett feltes zenekar, felvonulás közben történő szertorna-mutatóványok — és ki tudná felsorolni a meglepetéseknek, művészi megoldásoknak egész tárházát...?

A filmet stílusosan vezeti be egy orosz katonai zenekar hangversenye, több mint száz tagú énekhar és elsőrendű táncsoport mutatóványa.

Az egész műsort pedig egy teljesen új filmhirdető nyitja meg, amely a lengyelországi harcokról és a nyulagati hadszíntérről közöl érdekes felvételeket. (—)

TESTA

A legjobb idegesillapító

Legjobb sport!

Elhárultak a roman-magyar válogatott labdarugómérkőzés akadályai

Budapestről jelentik: Az Országos Testnevelési Tanács négyes bizottsága szerda este döntött a Bucurestiben játszó magyar csapat-küldés dolgában. A bizottság beható tárgyalás után arra az egyhangu álláspont-ra jutott, hogy a mai viszonyok folytán telmerült nehézségek ellenére is sportszerűnek tartja, hogy az MLSZ. vállalja kötelezett ségének eleget téve szombaton és vasárnap Bucurestiben lejátsza a Románia elleni válogatott mérkőzéseit. Ennek a határozatnak az alapján az a) és b) válogatottak együttesei bizonyos változással utnak indulnak, hogy szombaton és vasárnap lejátszák a román válogatottak elleni mérkőzéseiket.

Budapest. A magyar labdarugó válogatott a következő összedállításban veszi fel vasárnap a küzdelmet Románia ellen:

Tóth—Korányi, Biró—Pázmándi, Sárosi III., Dudás—Kincses, Sárosi dr., Kolláth, Zsengeller, Tóth.

Szombaton a B. csapat a következő összedállításban játszik: Csikós—Onódi, Fellődi—Baróthi, Tóth, Szalai—Váradl, Nemes Sütő, Hidasi, Tolvai.

Magyar óvodák engedélyezését kéri Temesvárra

Temesvárról jelentik: A temesvári tanfelügyelőség rendelkezésére Temesvárott négy németnyelvű állami óvoda létesül és ezeknek tanerőit is kinevezték már. A Gyűrvárosban két új német óvoda lesz, egy-egy pedig az Erzsébetvárosban és a Józsefvárosban nyílik meg. Legalább husz növendéknek kell jelentkeznie egy óvodába, hogy az megnyitható legyen. A német mozgalomhoz hasonlóan a Magyar Népközösség vezetősége illetékes helyen szintén tárgyalásokat kezdeményezett magyar nyelvű állami óvodák engedélyezése érdekében és remény van rá, hogy a kormány a magyar ság hasonló kérelmet ugyancsak teljesíti. Az erre vonatkozó kérelmet már legközelebb emlékirat formájában terjesztik az illetékes kormánytényezők elé.

Egy aradi származású iparos után érdeklődik a berlini államrendőrség. A bucarest-i rendőrség-igazgatóságtól megkérdezték az aradi rendőrségnek a berlini állami rendőrség átíratát, amelyben egy aradi származású férfi kitérőre vonatkozólag kérnek pontos felvilágosítást. A német rendőrség közölte, hogy augusztusban elfogtak egy magát Argyvan (Argyvan) Demeternek nevező férfit, aki semmiféle igazoló okmánnyal nem rendelkezik. Az elfogott vállomás szerint 1858 november 25-én Aradon született. Apját Todorak, anyját Marianak hívták. Nőtlen, állampolgárság nélküli kesztyűkészítősegéd, aki rokonai közül senkit sem ismer. A berlini rendőrség azzal a kérés-sel fordult a rendőrségigazgatóságon keresztül az aradi rendőrséghez, hogy állapítsák meg, vajon az elfogott által mondott adatok megfelelnek-e a valóságnak. Miután a helyi hatóságoknál szerenlő könyvek-ből nem sikerült megállapítani hogy a nevezett valóban Aradon született, az aradi rendőrség ezután kéri mindazokat, akik Argyvan Demeterre vonatkozólag adatokkal tudnak szolgálni, ugy közölik azt Marcu Viorel rendőrtisztal, a bűnügyi osztály főnökével.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁR:
ANGEL gyógyszerész, Piata Catedralei 16.
OMESCU gyógyszerész, Bulev. Reg. Maria 16
KESZTENBAUM gyógyszerész, Strada Mărăsesti 68.

Az Olaszország közvetítésével létesülő Balkán-blokk római körök szerint ezidőszerint megvalósíthatatlan

Belgrád. A Politika c. Jugoszláv lap keddi számában cikket közöl római tudósítójától, amely szerint, egy Olaszország közvetítésével létesülő Balkán-blokk megalakulásáról szóló híreket római politikai körökben nem erősítik meg. Rómában hangoztatják, hogy ilyen blokk alakítása a jelen körülmények között nehezen volna keresztelhető, minthogy a tekintetbe jövő államok közt bizonyos ellentétek állanak fenn. Ennek következtében a megkötendő Balkán-blokk a hétkés szándékok ellenére esetleg élel fordulna valaki ellen, illetve megalakulása céljával ellentétes magyarázatot nyerne. Ez pedig, ismerve Olaszország magatartását a jelenlegi helyzetben, semmiképpen sem volna kívánatos. A Balkán-blokk eszméje tehát egyelőre a jövő feladata marad.

nek következtében a megkötendő Balkán-blokk a hétkés szándékok ellenére esetleg élel fordulna valaki ellen, illetve megalakulása céljával ellentétes magyarázatot nyerne. Ez pedig, ismerve Olaszország magatartását a jelenlegi helyzetben, semmiképpen sem volna kívánatos. A Balkán-blokk eszméje tehát egyelőre a jövő feladata marad.

Török-román válogatott mérkőzés lesz Ankarában

Bucuresti. A török labdarúgó szövetség október 28-30. ik napjaira két mérkőzésre meghívta Románia válogatott labdarúgó csapatát Ankarában. A szövetség elnöksége tegnapi ülésén elfogadta a meghívást és így válogatott csapatunk ezévből még egy szép kiránduláson fog résztvenni.

O A RIPENSIA A VASARNAPI, RAPID EL. LENI MÉRKÖZÉSE UTAN Craiovában is játszott az FC Craiova ellen egy barátságos mérkőzésen, melyet szintén elvesztett 3:1 (1:0) arányban.

SPORT KÖZLÖNY

Törölték a Gaiana csapatát a kerületi bajnokság résztvevői közül

Valamennyi elmaradt mérkőzés pontjait az ellentétek kapták

Az aradi kerületi elsőosztályú bajnokság tudvalevőleg 12 csapat részvételével indult meg és hétről-hétre nagy küzdelmeket folytatott a csapatok a bajnoki pontokért. A Gaiana belső zavarairól már korábban megemlékeztünk és ez a jobb sorsa méltó egyesület nem tudott a belső válsággal megküzdeni és beszüntette működését. Az egyesület futballcsapata mindössze három mérkőzésen (Crisana, Tricolor és ATE ellen) jelent meg a küzdőtérén, de a körülmények következtében a további harcot feladni kényszerült.

Az alkerületi sportszövetség keddi ülésén foglalkozott a Gaiana ügyével és határozatilag törölte a gáji csapatot a bajnokság résztvevőinek sorából. Azoknak a mérkőzéseknek a pontjait pedig, amelyek a Gaiana nem jelent meg, vagy amelyeket megrendezni elmulasztott, 3:0 gólaránnyal hivatalosan az ellenfelek javára írta.

Ilyenformán a bajnoki táblázaton bizonyos változásokat eszközöltek és a helyes elsőosztályú bajnoki tabella most így fest:

1. Crisana CFR.	6	6	-	21	4	12	
2. AAC	6	6	-	19	6	12	
3. Olimpia	5	5	-	20	1	10	
4. Unirea	6	4	1	14	8	9	
5. Titanus	6	3	1	2	7	4	7
6. Astra	5	3	-	2	10	7	6
7. ATE	7	3	-	4	16	17	6
8. Egyetértés	7	2	-	5	9	12	4
9. Transilvania	6	2	-	4	7	9	4
10. Banatul	7	1	-	6	6	24	2
11. Tricolor	6	1	-	5	5	22	2
12. Gaiana	7	-	-	7	4	24	-

A Gaiana ezutáni kieséséről a mérkőzéseinek a pontjait hétről-hétre az esedékes ellenfelek kapták meg 3:0 gólaránnyal.

Batrin felyomult

a nemzeti bajnokság góllövő-listáján a vasárnapi mérkőzésen lőtt három góllal. A listán továbbra is Bodola vezet és a vasárnapi forduló után az A) liga góllövőinek névsora a következő:

- 8 gól: Bodola.
- 5 gól: Iordache, Barátky, Bindea.
- 4 gól: Reiter, Bogdan, Marksteiner, Batrin, Gica Popescu, Cucula.
- 3 gól: Szőke, Naciu, Zsizsik I., Lukács.
- 2 gól: Auer, Capusan, Pernecki, Marinescu, Sonny Niculescu, Constantinescu-Grecu, Carjan, Ene, Haas, Horotan, Szeles.
- 1 gól: Zsizsik II., Remus, Mioc, Zsifkovits, Simatoc, Oana, Titi Dumitrescu, Dragan, Mihalescu, Moldoveanu, Alexandrescu, Slivat, Carciog, Dobav, Micu, Hanga, Pop III., König, Szántai, Ciuban II., Sfera, Pataki, Dunareanu, Justin, Sipos, Barbulescu, Petea Valcov, Oprean, Kotormány.

Öngól: Galgóczy.

O LEIGAZOLTA A SZÖVEISÉG AZ AMTE-
U. TRICOLOR MÉRKÖZÉST. A nemzeti bajnoki bizottság tegnapi ülésén tárgyalta a vasárnapi nemzeti bajnoki mérkőzéseket és többek között az AMTE-U Tricolor mérkőzést is igazolta és pedig 3:0 eredménnyel, nem pedig, mint azt néhány bucaresti-i lap jelentette, 2:0-al.

Adânc inristații Emil Crișan soț, Comisar de Poliție, Ioan Kohn tată, Auroră Kohn născ. Palinkaș mamă, Iosif Kohn frate, Văd. Savu Crișan născ. Coșa soacră, Iosif Kohn (din Mexico) unchiu, Nicolae Pop, Vasile Mangra, Livia Mangra născuță Crișan, Cornelia Pop născuță Crișan, Tulia Crișan cumnați și cumnate, Stela Mangra nepoată, au nemărginită durere a vă aduce la cunoștință prematura trecere întru celea eterne, a mult iubitei lor

DUSI E. CRIȘAN

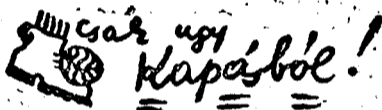
născ. Kohn

In ętate de 25 ani și cinci ani a fericiței căsătorii, săvârșită din viață Sâmbătă 14 Octombrie 1939, in urma unei lungi suferințe.

Inmormântarea va avea loc Joi 19 Octombrie a. c. orele 16 p. m. dela casa părintească din Comuna Sântana, Județul Arad.

Dormi in pace scump odor!

Arad, la 18 Octombrie 1939.

A magyar bajnokság góllövő-listáján Nemes előnye két góllal szaporodott. A góllövők éles sorában a következők: 7 gól: Nemes, 5 gól: Zsengeller, D. d. Nagy, Szendrői Sertőző, Morócz, 4 gól: Kiszely, Sárosi I., Cseh, Olalkár II., 3 gól: Hidas, Jászberényi, Kolláth, Gazdag, Lovász.

A svájci bajnokságban a következő eredmények adódtak: Young Fellows-Blue Stars 2:2, Basel-Olten 3:2, Grenchen-Solothurn 9:2, Grasshoppers-Servette 5:1, Lausanne-Caronal 3:2, Luzern-Nordstern 4:2, Young Boys-Biel 2:0.

Hlavay Györgyöt, a budapesti Ferencváros edzőjét az egyesület vezetősége saját kérelmére felmentette tisztségétől. A Ferencváros edzőseit ideiglenesen Dimény Lajos, az FTC edzője vezeti.

Az olasz bajnokság állása

1. Venezia	5	3	2	0	9:4	8
2. Lazio	5	3	2	0	11:5	8
3. Ambrosiana	5	3	0	2	11:5	6
4. Genova	5	2	2	1	11:9	6
5. Triestina	5	3	0	2	6:5	6
6. Roma	5	2	2	1	6:5	6
7. Milano	5	2	1	2	9:6	5
8. Bologna	5	2	1	2	6:5	5
9. Bari	5	2	1	2	5:6	5
10. Juventus	5	2	1	2	3:8	5
11. Novara	5	2	0	3	6:9	4
12. Fiorentina	5	1	1	3	6:9	3
13. Liguria	5	0	3	2	5:8	3
14. Modena	5	0	3	2	3:5	3
15. Napoli	5	1	0	4	3:10	2

O ELÉGTÉLT SZOLGÁLTATNAK PÁLFFY-
NAK. A szövetség foglalkozott több egyesület által játékezők ellen tett feljelentéssel és így a szatmári Tautu működési jogát fel is függesztette. A Carpati feljelentette az aradi Pálffy, aki a Ripensia elleni mérkőzését vezette azonban az illetékesek a beutott jelentések alapján a vádakat rágalmaknak minősítették és olyértelmu határozatot hoztak, hogy az aradi játékezőnek elégtétel jár. Amennyiben Pálffy nem kérne elégtételt az őt ért sérelemért, nagy lehetséges, hogy a szövetség illetékes szakbizottsága hivatalból jár majd el a rágalmazó egyesület ellen.

O A Crisana Brádon. Az alkerületi bajnokságban kitünően szereplő és vezetőhelyen lévő Crisana csapata vasárnap Brádon vendég szerepel, ahol a kitünő Micával mér össze erejét. A mérkőzés rendkívül érdekesnek ígérkezik és a Crisana bizonyára nem egykönnyen fogja megadni magát a kitünő B) ligás csapatnak.

Rádióműsor

- Romániai időszámítás. -

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 19.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és orvosi tanácsok.

Bucuresti. Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13:10: Rádiózenekar. 14: Hírek. 14:20: A zene folytatása. 15: Művészeti és kulturális közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19:02: Tudományos krónika. 19:17: Thibaud, Cassals és Cortot hangverseny lemezekről. 19:40: Hírek magyarul.

Bucuresti. Radio-Romania. 19:50: G. Niculescu Basu olasz dalokat énekel. 20:25: Maria Merlinescu-Moreanu énekel. 20:45: Hírek, sportközlemények. 21: Em. Ciomac ismerteti a szimfonikus hangverseny programját. 21:25: A Filarmónica szimfonikus zenekar hangversenye. 22:10: Hírek. 22:30: A zene folytatása. 23:10: Lemezek. 23:45: Hírek külföldre francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7:45: Torna, hírek, hanglemezek étrend, közlemények. 11: Hírek. 11:20: és 11:45: Felolvasás. 13:10: Rak László zongorázik. 13:40: Hírek. 14: A rádió szalonzenekara. 14:20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 15:30: Hírek. 17:15: A lányos ház vendéglátása. Szilv Leontin előadása. 17:45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18:15: Lakatos Tóni és Misi cigányzenekara. 19:20: Budai Mandolinzenekar. 19:55: Háztartási időszerű tanácsadó. 20:15: Hírek. 20:25: Albert Ferenc hegedű zongorakísérettel. 20:50: Egy Shakespeare-tragédia. Részletek Szabó Lőrinc új Macbeth-fordításából. 21:25: A Beszkárt Közművelődési Egyesület férfikarának műsora. 22:40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Dohnányi Ernő és Kernely Jenő zongora-gordonka-szonáta estje. 24: Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. 0:25: Csorba Gyula cigányzenekara muzsikál.

Budapest II. 19:25: Angol nyelvoktatás. 19:55: Jazzdalok hanglemezeiről. 20:30: A magyarországi népkönyvtárak. Czákó István dr. előadása. 21: Hírek. 21:20: A tudomány műhelyéből. Felolvasás. 21:50: Kamarazene hanglemezeiről. 22:35: Időjárásjelentés.

PÉNTEK, OKTÓBER 20.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és orvosi tanácsok. 12:10: Lemezek.

Bucuresti. Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13:10: Jókendy vokál-hármas. 13:30: „Baical” balalajkaötös. 14: Hírek. 14:20: Maria Tanase román dalokat énekel. 15: Művészeti és kulturális közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19:02: XVIII. századbeli zene. Hangverseny. 19:50: Hírek magyarul.

Bucuresti. Radio-Romania. 20: Nicolae Iorga a román nép ritmikus mozgásáról. 20:15: Schrammel-zene lemezek. 20:35: Közvetítés az Onorából. Varázsfuvola. 21:50: Hírek, sportközlemények. 23:45: Hírek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 7:45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények. 11: Hírek. 11:20: és 11:45: Felolvasás. 13:10: Toll Jancsi cigányzenekara. 13:40: Hírek. 14:20: Időjelzés, időjárás, és vizállásjelentés. 14:30: Rendőrzezenekar. 15:30: Hírek. 17:15: Diákféltóra. 17:45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18:15: Táncközpont. 18:30: Ruszinnelví előadása. 19: Sportközlemények. 19:10: A rádió szalonzenekara. 19:45: Egészségügyi kalendárium. 20:15: Hírek. 20:30: Az Operaház előadásának közvetítése. Tannhauser. 21:35: Külügyi negyedóra. 23: Hírek, időjárásjelentés. 23:25: Heinemann Ede jazzzenekara muzsikál. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0:20: Mursi Elek cigányzenekara muzsikál.

Az új korosztályok katonai szolgálatának kérdése

Arad. A hadikiegészítő parancsnokság közli, hogy az 1940. évi korosztályhoz tartozó hadkötelesek ez év november elsején a várban a hadkiegészítő parancsnokság hivatalában kötelesek jelentkezni.

November elsején tartoznak bevonulni az alanti korosztályokhoz tartozó hadkötelesek:

1. Az 1940-es vagy idősebb korosztálybeli önkéntesek, akik nem kérték az 1939-40. évre a tanulmányi szabadságot. 2. Az 1912, 13 és 14-ben született önkéntesek, akiket 1938. novemberében a szebeni orvosi vizsgálaton alkalmasnak találtak. 3. Az 1940-es korosztályhoz tartozó azon fiatalok, akik mint családfenntartók fel voltak mentve. 4. Az 1939. és még régebbi korosztályokhoz tartozó azon fiatalok, akik feltételeesen mint családfenntartók fel voltak mentve és akiknek ezt a felmentését megsemmisítették. A váltó lovassághoz tartozó ujoncok csak lókiutalási nyugtájukat tartoznak bemutatni és további intézkedésig otthon maradhatnak.

A fentjelzett katonakötelesek jelentkezni tartoznak még akkor is, ha behívót nem kaptak, akik jelentkezési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, a törvény szerint büntetésben részesülnek.

A temesvári evangélikus templom felépítésének százéves jubileuma

Temesvárról jelentik: A temesvári evangélikus egyház, amely csak nemrég ünnepelte a templom renoválásának és újból való felszentelésének meghatározó ünnepét, a közeljövőben nagy szabású jubileumi ünnepségre készül. Az 1839. év október 27-én szentelték fel az újonnan épült temesvári evangélikus templomot és így most száz éve lesz ennek, az egyházi életben nagyfontosságú eseménynek. Ebből az alkalomból az evangélikus egyház október 29-én ünnepi keretek között hálaadó istentisztelet és vallásos est megtartásával örökíti meg a száz éves fordulót. Nagyban folynak már az előkészületek a jubileumi emlékműnyilvánulásra, amely méltó módon illeszkedik majd bele az egyház történetének fontosabb mozzanataiba. A templomnak nagy áldozatkészséggel történt renoválása után szeptember tizedikén ment végbe az újból való felszentelés, október 29-én, jövő vasárnap pedig a száz éves jubileumot ülik meg.

Az emlékünnepe a templomban lesz és délelőtti német istentisztelettel kezdődik, amikor is az ígét Argav György esperes hirdeti. Ezt követően a templomban az egyház ünnepi diszgyűlést tart, amikor meghatározó külsőségek közepette megörökítik jegyzőkönyvileg a fontos évfordulót. Ugyanakkor leleplezik a templom falába elhelyezett két márványtáblát, a melyek magyar és német nyelven a templom építésének évét, Karner Vilmos, a templom-építő lelkész nevét és a mostani templomrenoválás évét örökítik meg.

Vasárnap este hat órakor magyar nyelvű megemlékezés lesz vallásos est keretében ugyanakkor a templomban. Ez alkalommal Debreczeni István református vezető lelkész hirdeti magyar nyelven az ígét.

Szines fényképeket készített a Marsról egy fokföldi csillagász

Cape Townból jelentik: Régióta kísértő viát döntött el dr. Earl C. Slipher csillagász, a bloemfontein observatórium amerikai szárazsú vezetője, amikor szines felvételeket készített a Mars csillagról és ezek azt mutatják, hogy a Mars csillagon növényi élet van. Ez volt az első eset arra, hogy az eredeti színeket visszaadó fényképeket tudtak csinálni egy csillagról és az amerikai tudós képei azt mutatják, hogy a Mars csillagnak egy olyan nagy felületén, mint körülbelül Dél-Afrika, szép élénkzöld színű növényzet borítja a csillag talaját. Ez a zöld szín addig terjed, amíg el nem éri a csillag sarkvidékét, ahol a fényképen is jól észlelhetően, a hó és jég fehér színe váltja fel. A szines fényképek a zöld mező felett koválygó szürke és sokszor haragos barna, tehát villámokkal feltűnő felhők is feltűntek, mindig más és más helyen, ami arra mutat, hogy a felhők és velük természetesen az esők a Marsra is éppúgy jönnek és mennek, mint a földre.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Ertekezletet tartottak Aradon a likörgyárosok

A forgalmiadó emelésére való tekintettel fokenként 20 banival emelik az árakat

Az aradi, temesvári és lugosi likörgyárosok értekezletet tartottak Aradon és értekezletükön a rum, cognac, valamint likőr gyártására felhasználásra kerülő szesz forgalmiadójának emelésével foglalkoztak. Az erre az emelésre vonatkozó minisztertanácsi jegyzőkönyv a Monitorul Oficial október 14-iki számában jelent meg és annak rendelkezéseit az Aradi Közlöny részletesen ismertette.

Az aradi értekezleten a likörgyárosok meg-

állapították, hogy a forgalmiadó-emelés fokenként 20 banit jelent és erre való tekintettel elhatározták, hogy gyártmányaik árát ugyancsak 20 banival emelik fokenként. Ez az emelés tehát a 40 fokos rumnál és cognacnál 8, a 45 fokos rumnál és cognacnál 9, az 50 fokos rumnál és cognacnál 10 lei, míg a 25 fokos likőrnél 5 lei a króm-likőrnél pedig 6 lei literenként.

Az áremelésről a gyárak már értesítették is üzletfeleiket.

Elkészült a kereskedői segélypénztárról szóló törvényt módosító javaslat

Az egyes kereskedelmi és iparkamarák mellett külön segélypénztárakat szerveznek

Az Aradi Közlöny egyik legutóbbi számában utaltunk arra, hogy a kereskedői nyugdíj- és segélypénztárról szóló törvény még nem került végrehajtásra és hogy egyes kereskedelmi kamarák annak módosítását kérték. A törvény értelmében a segélypénztár alapjait tudvalevőleg a kereskedőktől, valamint a kereskedelmi kamaráktól befolyó illetékek képezik. Egyes kereskedelmi kamarák azt kifogásolták, hogy ezek az illetékek egységesek, holott egyes kamarák kisebb anyagi alapokkal rendelkeznek, mint a többiek, másrészt pedig egyes kamarák körzetében kevesebb lehet a segélyreszoruló kereskedők száma, mint más kamarák körzetében. Utaltak arra is, hogy az egyes kamarák ismerik a legjobban a körzetükbe tartozó kereskedőket és ők tudják megítél-

ni azt, hogy ki szorul rá valóban a segélyre és ki nem.

Mindezekre a kifogásokra való tekintettel, most elkészült a kereskedői segélypénztárról szóló törvényt módosító javaslat, amelynek értelmében minden egyes kereskedelmi és iparkamara mellett külön segélypénztár létesül. Mindegyik kamara a maga körzetéhez tartozó kereskedőket segélyezi az általa és a saját kerületében összegyűjtött alapokból.

Az egyes segélypénztárak működésének ellenőrzése, összehangolása és esetleges anyagi támasz nyújtása végett egy központi irányító szervet is létesítenek. Ez a szerv külön alapokkal rendelkezik majd és segélyezi azokat a kamarákat, amelyeknek nem lesz megfelelő segélyalapjuk.

— Tilos a bab és a zab kivitele. Bucuresti. A nemzetgazdasági minisztérium rendelete alapján máától kezdve tilos a bab és a zab kivitele. Az exportnyilatkozatokkal a vámnál elhelyezett áruk kiszállítása szabad.

A meleg őszi napok mezőgazdasági értéke

Bucuresti. A rendkívül meleg és kedvező időjárás módot nyújt arra, hogy a mezőgazdasági munkálatokat új feltételek mellett végezhessék. Egyes vidékeken érezhető a munkás és ivadon állatok hiánya. A hűvösítés, a szüret, a szántás és vetési munkák különben kielégítő módon haladnak. Az ország legnagyobb részében valóságos őszi időjárás van. Tegnap a fővárosban 37 fok meleget mértek a napon.

— UJABB PETROLEUMFORRÁSOKAT FEDEZTEK FEL MAGYARORSZÁGON. Budapesti jelentések szerint újabb gazdag petroleumforrásokat fedeztek fel a dunántúli Zala megyében. A már ízeben levő petroleumforrások a most felfedezett új telepekkel együtt szakkörök véleménye szerint teljesen fedezni fogják Magyarország kőolajszükségletét.

A CFR vezérigazgatóságának intézkedései a temestartományi cujka-szállításokról

A szeszmonopol vezérigazgatósága az idei nagy szilvatermésre való tekintettel tudvalevőleg úgy intézkedett, hogy Temes-tartományban, vagyis Arad-, Hunyad-, Krassó- és Szörény-megyévekben felvásárolja az itt termelt cujka-mennyiségeket. A CFR vezérigazgatósága most úgy intézkedett, hogy az így összevásárolt cujka-mennyiség szállítása a következőképpen történjen:

A hordókat a rendeltetési állomásig két példányban kiállított átvételi jegyzőkönyvek kísérik, amelyeket a fuvarlevélhez csatolnak. A jegyzőkönyveket külön e célra nyomtatott űrlapokon kell kiállítani és azok a szabadforgalmi bárcákat helyettesítik. A hordókra cédu lákat kell ragasztani, amelyeken feltüntetik a hordóban lévő cujka-mennyiséget, valamint a foktartalmat. A hordókon lévő cédulák adatainak egyeznie kell az átvételi jegyzőkönyvekben foglalt adatokkal.

Jelentős emelkedések a gabonapiacon

Brailából érkezett jelentés szerint ott a gabonapiacon nagyarányú áremelkedés tapasztalható és különösen jelentős az áremelkedés a hüvelyesek piacán. Így a bab ára vagononként három nap alatt 30 ezer lejfel emelkedett és elérte a 175 ezer leit. Az október elejei árak kal összehasonlítva, ez vagononként 60 ezer leies emelkedést jelent. Az utóbbi napokban főképpen Belgium, Olaszország és Franciaország vásárolt babot Romániából. A lórsó árban vagononként 15 ezer leies emelkedés állott be és egy vagon borsó ára elérte a százezer leit.

Nagy érdeklődés nyilvánul meg a tongetliránt is, valamint a buza iránt, amelyeknek árában szintén emelkedés állott be.

— Veszélyben a francia pezsgőgyártás. A belga lapok arról a dekonjunkturáról írnak, amely Franciaország hadiállapotha való következtében a francia vidéki városban lett urr. Ez a város még nemrég az egész földkerekséggel összeköttetésben állott. A Champaene központjában levő kis Epernay városkáról van szó, ahol a világszerte ismert francia pezsgőt gyártják. Ezt a pezsgőt abból a szőlőből állítják elő, amelyet a parasztok a környéken termelnek. Most az egész vidék egyszerre válságba került a rendkívüli viszonyok miatt. A kivitel szünetelése, másrészt a franciaországi mulatókban beállott pangás miatt pezsgőt érváltalában eladni nem lehet. A parasztok idej termését a pezsgőgyár nem vásárolta meg.

— Több szakma áremelést kért a kartelltanácsból. Bucurestiből jelentik: A legutóbbi kartelltanács a napokban tartott értekezleten helybenmarvta a borecetgyárak kartelliének megalakítását és elrendelte az új egyezménynek a kartellek nyilvántartásába való bevezetését. A kartellban a következő gyárak vesznek részt: Otetul, Monopol, Uranus, N. Romanita és I. Comoly. Amint ez a névsor mutatja, az ecetkartellben a legszámottevőbb gyár: a Margina-Resita és általában az erdélyi gyárak nem vettek részt. A kartelltanács ezekután megvitatás tárgyává tette több ipari kartell ama kérését, hogy áremelést kértek az eladási árak emelését. Így áremelést kértek a következő kartellek: a szeszgyárak, papirgyárak és léncgyárak k. st. l. Az áremelési kérdés sorsáról eddig még nem adtak ki hivatalos ismertetést. Lehetséges, hogy a kartelltanács újabb értekezletre hozza a kérdést.

Legújabb jelentéseink:

Nem vitt béketervet Angliába Olaszország új londoni nagykövete

Londonból jelentik: Bastianini, Olaszország új londoni nagykövete szerdán Halifax lord jelenlétében átadta megbízólevelét György királynak.

Rómából jelentik: Az angol hírszolgálati iroda jelentése szerint a római rádió legutóbb azt a hírt közölte, hogy

Bastianini londoni olasz nagykövet Londonban a külügyi hivatalban tett látogatása során szóvá tette a jelenlegi Balkán-helyzet igazságos újrendezésének kérdését.

A Német Távirati Iroda azt jelenti, hogy illetékes olasz helyen

megcáfolják és alaptalan kitalálásnak minősítik az angol hírszolgálati iroda ezen hírét.

Londonból jelentik: Az olasz békevágyat legjobban

jellemzi az, hogy Lybiában újabb telepítéseket eszközölt és hogy az olasz fegyvertény évfordulóján, november 4-én az abessziniai kiszáritott mocsarak helyén épült város felavatása alkalmával

nagy békeünnepre készülnek.

Ugyancsak ezen a napon Sziciliában közmunkákat avatnak fel nagy ünnepek között Németországban ennek híre általános meglepetést váltott ki és az is, hogy

Bastianini nem vitt magával semmitéle béketervet.

Ezt az utóbbit különben az olasz hivatalos jelentés is leszögezi. Olaszország a fenti előjelek szerint továbbra is készülődik békés belső fejlődésének előmozdítására.

Roosevelt táviratilag fejezte ki rokonszenvét a stockholmi értekezlet iránt

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök a következő táviratot intézte Gusztáv svéd királyhoz:

„Az Egyesült-Államok kormánya nagy figyelemmel kíséri az északi államoknak a Felső-egyed által Stockholmban összehívott értekezletét és csatlakozik annak a semlegesség és a rend kérdésében kialakult álláspontjához.”

Légítámadás Scape-Flow ellen

Londonból jelentik: Szerdán a déli órákban Scape Flow közelében ellenséges repülőgépek jelentek meg, azonban a léghárító ütegek elűzték őket. Ugyancsak londoni jelentés számol be arról, hogy a City of Mandalay 300 hajótörött utasát egy amerikai postahajó vette fedélzetére.

CHURCHILL LEMOND?

Rómából jelentik: A Stefani olasz hírszolgálati iroda párizsi tudósítójának értesülése szerint a francia főváros politikai körét tudni vélik, hogy Churchill, az angol admirális első lordja a közel napokban benyújtja lemondását, ezt a legutóbbi sikertelenségekkel okolják meg.

„A háboru csak most kezdődik!”

Párisból jelentik: A francia sajtó nagy cikkekben számol be a francia haderő rugalmas véderő berendezéséről, amely tervszerű biztonsággal tartotta magát a jobb mint százezer emberrel megindult német offenzíva alkalmával.

Nem történt egyéb, — írják a lapok, mint a szeptemberben megfigyelésként előretolt őrsök tervszerű visszavonulása. A francia és az angol haderőtől — szögezik le a lapok, — ne várjanak látványos propaganda célokat szolgáló hadiüteket, mert erre sem külpolitikai, sem belpolitikailag, sem propaganda szempontból a két országnak szüksége nincsen.

Franciaország nem titkolja elszennvedett veszteségeit, de elért eredményeit csupán abban az esetben hozza nyilvánosságra, ha ezt stratégiai okok megengedik. Annyi azonban biztos, — írja a Le Jour, — hogy a háboru csak most kezdődik.

Az angol kikötők ellen indított német támadások nem egyebek mint keserves kísérletek a vesztegzár áttörésére, — fejezi be cikkét a francia lap.

Fokozódik a Magyarországon át bonyolódó román-német forgalom

Belgrád. Keletgaliciának a szovjet által törített megszállása következtében megszakadt a vasúti összeköttetés a felsősziléziai iparvidék és a Duna deltája között. Ez a tény azt vonta maga után, hogy Románia és Németország között megszűnik a legközelebbi vasúti közlekedési út és ezután a vasúti forgalmat Magyarországon keresztül kell bonyolítani.

Gafencu külügyminiszter kihallgatáson fogadta a magyar, olasz és lengyel követeket

Bucurestiből jelentik: Gafencu külügyminiszter szerda délután hosszabb kihallgatáson fogadta Bárdossy Lászlót, Magyarország bucaresti-i követét, majd a bucaresti-i olasz és lengyel követek jelentek meg kihallgatáson a román külügyminiszternél.

Újabb földalatti nyilasmozgalmat lepleztek le Magyarországon

Budapestről jelentik: A magyarországi lapokban a következő hivatalos közlemény jelent meg: A feloszlott hungarista nyilaskeresztes mozgalom földalatti dolgozó tagjai az utóbbi időben Budapesten és egyes vidéki városokban utszéli hangulatú tartalmú röpiratokat kezdtek terjesztetni. A folyamathoz tett nyomozás megállapította, hogy ezek a röpiratok Budapesten készültek. A röpiratok előállítását, valamint terjesztését a rendőrség kinyomozta és 30 személy őrizetbe került. Ezzel együtt ezután nyilvánra került a mozgalom földalatti gépezete is. Kiderült, hogy egy közelmúltban leleplezett „A kiválasztottak tábora” című szervezethez hasonló szervezkedés indult meg „Hungarista légio” elnevezés alatt, amelynek tagjai a Szálasi-mozgalomra esküdtek fel. A légio célja a hungarista munkaállam erőszakos eszelekmények elkövetése lett volna. Az összes eddig előállítottak száma 110. A rendőrség nyomozása tovább folyik. Mindazon hírek, amelyek ezen túlmenően a külföldi sajtóban elterjedtek, alaptalanok s nem fedik a valóságot. (Dunaposta.)

LAPZÁRTA:

Párisból jelentik: A szerda esti francia hadijelentés megállapítja, hogy nem történt változás az általános helyzetben, csupán a Mosel és a Saar között voltak kisebb összetűzések.

Stockholmból jelentik: Az északi államok értekezlete során a svéd, a dán és a norvég királyok csütörtök délelőtt, közép-európai időszámítás szerint 12.20 órakor rádióbeszédet tartanak.

Kallio, finn köztársasági elnök táviratot intézett Roosevelt amerikai elnökhöz, amelyben megköszönte az amerikai nép rokonszenvét és erkölcsi támogatását. Ugy tudják amerikai körökben, hogy husz amerikai köztársasági elnök készül Roosevelt táviratához hasonló üzenet küldésére. Ez a panamai értekezlet első demonstratív eredménye.

Ankara. A késő éjszakai órákban már a török távirati irodák is jelentették, hogy török körökben is biztosra veszik, hogy a héten aláírásra kerül az angol-török, valamint a francia-török kölcsönös segítségnyújtási egyezmény.

A DNB német távirati iroda jelenti, hogy Ankarában angol-francia katonai küldöttséget várnak Weingand tábornok vezetésével.

Párisban a megszakadt orosz-török tárgyalásokat úgy kommentálják, hogy a török külügyminiszter rendkívül erélyes magatartást tanúsított és visszautasította Oroszország túlzott követeléseit. „Moszkva nem győzte le Ankarát” — írják a francia lapok.

Őszi ruhákat, kabátok- Moszpodár Str. Eminescu 3. Str. Stroescu 13. Arad

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapították meg: Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 lei. A fenti rendelet értelmében az apróhirdetéseket előre fizetendő

ALKALMAZÁST KERES
Jól bizonyítottan valék perfect mindenes szakácsné azonnalra ajánkozik. Cim: Str. Cuza Vodă 18., 1. ajtó. 4754
Perfect német gép- és gyorsirónó, román, magyar, német nyelvtudással. önálló levelező, állást keres. Cim a kiadóban. 4753

ALKALMAZÁST NYER
Román leány tanulónak felvételt. Békés-szalón, Urania-mozi épület. 4743
Flatal, nem premilitár borbélysegéd teljes ellátással felvételt, aki ondulálást is gyakorolhat. Grill Istif, Siria. 4748

UAKAS
Elegáns butorozott szoba különbejáratúval, fürdővel, kosztál kiadó. Str. Cosbuc 32. 4755
Keresek 3+1-4+1 szuper rádiót, gyárit. Ár és márka megjelöléssel címeiket a kiadóba leadni. 4747
Uccai háromszobás, parkettás lakás II. emeleten nov. 1-től, esetleg előbb is kiadó és egy garconlakás előszobával, fürdőszobával. P. Avram Iancu 5-6. I. em. 4515
Kétszobás, modern; fürdőszobás, parkettás, összkomfortos, uccai lakás nov. 1-re kiadó. Str. Consistorului 35. Ház-tulajdonos. 4733
Háromszobás, modern lakás Str. Bolintianu 4. sz. alatt nagyon olcsón kiadó. 4736
Kétszobás, fürdőszobás, udvari lakás Str. Stroescu 31. alatt kiadó. Bér 1100 lei. Bővebbet: Str. Metianu 14. 4666

Új házban kétszobás, magasföldszintes, összkomfortos lakás november elsejére kiadó. Str. Oncu 18. 4629
VÉTEL-ELADÁS
Káposztáshordó, összecukható vasár, szalon-alvász és egy kétszárnyas duplá ablak, tokkal együtt eladó. Str. Cuza Vodă 20.
Veszek modern könyveket, könyvtárakat, szakkönyvtárakat bármely nyelven. Cimeket „Cluj antikvárius” írásigére kérem leadni. 4742
INGATLAN
Jól jövedelmező házat megvételre kérések 800.000 lelig. Cimeket a kiadóba kérek. 4746
ÜZLET
Főtéri üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 4636
Trafiknak alkalmas kis üzlethelyiség az új Casa Cercuială mellett kiadó. 4737